

DEN RUMMELIGE SKOLE I KONKURRENCESTATEN

Hvorvidt peger inklusionstanken i retning af konkurrencestatsskolen – eller om den indikerer en forbliven af velfærdsstatsskolen?

Camilla Geisler Hansen
Bk9d152
Lærer-Professionsbachelor

02.04.13

Vejleder:
Steen Just
Anna Baltzer

Den rummelige skole i konkurrencestaten

Indhold

1.0 Indledning.....	4
2.0 Problemformulering	5
2.1 Afgrænsning	5
3.0 Metode.....	6
4.0 Teori	8
4.1 Konkurrencestaten.....	8
4.1.1. Skolen i konkurrencestaten.....	8
4.1.2. Skolen for arbejdsmarkedet	9
4.1.3. Kompetencebegrebet	10
4.1.4. Verdensborger	11
4.1.5. Inklusionsbegrebet i konkurrencestaten	12
4.2 Velfærdsstaten	13
4.2.2 Skolen i velfærdsstaten.....	13
4.2.2 Inklusionsbegrebet i velfærdsstaten.....	14
4.2.3 Den rummelige skoles opgave.....	15
4.3 Delkonklusion.....	15
5.0 Empiri	16
6.0 Analyse.....	18
6.1 Konkurrencestaten.....	18
6.1.1 Profilskole U.....	18
6.1.2 Profilskole R.....	19
6.1.3 Folkeskole T	20
6.1.4 Folkeskole B	21
6.2 Velfærdsstaten	22
6.2.1 Profilskole U.....	22
6.2.2 Profilskole R.....	23
6.2.3 Folkeskole T	23
6.2.4 Folkeskole B	24
7.0 Fortolkning	24
7.1. Konkurrencestatens indvirkning i skolen	25

7.2. Inklusion en tendens imod...?	27
8.0 Delkonklusion	28
9.0 Vurdering	29
9.1 Konkurrencestatens legitimering?	29
9.2 Didaktiske overvejelser i samfundsfag	30
10. Diskussion	32
10.1 Kildekritik	32
10.2 Metodekritik	33
11. Konklusion	34
12. Perspektivering	36
12.1 Sociologernes perspektiv	36
12.1.1 Anthony Giddens	37
12.1.2 Pierre Bourdieu-	37
12.2 Den finske skole.	37
12.2.1 Den finske skole	37
13. Litteraturliste	39
14. Bilag	43
14.1 Interviewguide	44
14.2 Spørgeskema	45
14.3 Stefan Herman Kvalifikationer vs. Competence	46
14.4 Profilskole U	46
14.5 Profilskole R	49
14.6 Folkeskole T	52
14.7 Folkeskole B	54
14.8 CD-ROM med Interviews	57

1.0 Indledning

De internationale, sammenlignende undersøgelser, såsom PISA, får større og større betydning for nationale beslutningstagere og aktører på uddannelsesområdet. Uddannelsessystemerne, herunder folkeskolen inddrages i internationale vurderinger af landets økonomiske formåen, kreditværdighed og konkurrenceevne. OECD's undersøgelser, peger på Danmark som middelmådig nation, hvad angår vidensbaseret økonomi. Dette betyder at uddannelsesniveaet vurderes værende for lavt i Danmark, og hermed konkurrenceevnen. Dette problematiseres hvis Danmark på længere sigt vil opretholde levestandarder, og det imponerende velfærdsniveau (Andersen 2010:25-26).

Ove K. Pedersen, har med sin bog *konkurrencestaten*, påpeget nye udviklingstendenser og diskurser i det danske samfund, som er påvirket af den globale konkurrenceevne. *"Det nye er, at værdikampen og dermed folkeskolen nu underordnes den samfundsøkonomiske forestilling (SØF).... Det nye er også, at folkeskolen trækkes ud af sit reservat og at det nu bliver dens formål at uddanne til arbejde og til arbejdslivet"* (Pedersen 2011: 188). Han beskriver hvordan uddannelsessystemet har mistet sit monopol på uddannelse og den nye konkurrencestat indvarsler en omformulering af skolen, hvor økonomi- og beskæftigelsespolitik blive toneangivende for skolen. (Pedersen 2011: 186-187). Pedersen (2011) peger på en udvikling fra velfærdsstaten til konkurrencestaten.

Danmark skal have en skole i verdensklasse, fastslog VK-regeringen med Anders F. Rasmussen i spidsen i 2005. Anders F. Rasmussen, udtalte i hans åbnings tale til folketinget 2005, *"Vi gør Danmark til et førende vidensamfund. ... Og vi skal uddanne til beskæftigelse, ikke til ledighed. Uddannelserne skal passe bedre til arbejdsmarkedets behov."*(Statsministeriet 2005). Her ses de første tegn på Pedersens (2001) optegnelser af konkurrenceskolen, hvor vidensamfundet gøres til redskab for økonomisk konkurrenceevne.

Den nuværende regering har, med undervisningsminister Christine Antorini, udspillet med *Gør en god skole bedre*. I udspillet fremhæves at, *"Det er regeringens målsætning, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse. Danmark er både et videns- og produktionssamfund."* (Undervisningsministeriet 2012:33). Hermed forsætter den nye regering, i tråd med VK-regerings målsætning om en skole for arbejdslivet, til opretholdelse af den danske økonomi.

Regering har samtidig med målsætningen om en skole for arbejdslivet, en målsætning om øget inklusion; *"Regeringen har en målsætning om, at flere elever med særlige behov skal inkluderes i den*

almindelige undervisning med de fornødne støtteforanstaltninger.” (Undervisningsministeriet 2012). Kan man derfor inkludere elever fra specialskoler og være konkurrencedygtig på vidensøkonomien? Således er det interessant at undersøge om inklusionstanken, er en tendens imod konkurrencestaten eller en forbliven af velfærdsstaten? Og kan konkurrencestatens udviklingstendenser iagttages i skolen? eller er vi stadig i velfærdsstatsskolen?

Som kommende samfundsfaglærer føler jeg et pædagogiskdilemma, i kampen om at danne eleven til deltagelse i velfærdsstaten, eller konkurrencestaten. Derfor er jeg nysgerrig på denne samfundsudvikling, som har stor betydning for skolens opgave og min profession. Hvilket fører mig til følgende problemformulering.

2.0 Problemformulering

- Jeg ønsker at undersøge hvorvidt og i givet fald hvilke indikatorer man kan iagttage på konkurrencestatens indvirkning på profilskoler og almindelige folkeskoler? Herunder ønsker jeg at undersøge hvorvidt inklusionstanken peger i retning af konkurrencestatsskolen – eller om den indikerer en forbliven af velfærdsstatsskolen?
- Derudover ønsker jeg afsluttende at reflektere over, hvordan mit eget fagsyn som samfundsfaglærer påvirkes af konkurrencestatens indvirkning.

2.1 Afgrænsning

Begrebsdefinition af begreberne konkurrencestaten, velfærdsstaten, inklusion, og profilskole er grundlæggende for min opgaves afgrænsning, derfor dette afsnit.

Konkurrencestaten søger aktivt at mobilisere befolkningen og virksomhederne til aktiv at deltage i den globale konkurrence, den søger at gøre den enkelte ansvarlig for sit eget liv. En stat der fremmer dynamikker, og har indbygget den uendelige reform i selve den politiske proces. En stat der aktivt arbejder på at påvirke de internationale omgivelser (Pedersen 2011:12). I min opgave afgrænser jeg til skolen i konkurrencestaten, med fokus på pædagogikken. Hermed unddrages international konkurrence, såsom PISA undersøgelser.

Velfærdsstaten lægger vægt på moralsk dannelse, på demokrati som fællesskab, og på frihed som muligheden for at deltage i politiske processer. Velfærdsstaten har en målsætning om fuld beskæftigelse, og makroøkonomisk balance. (ibid.) Ligeledes afgrænses til skolen i velfærdsstaten. Velfærdsstatsskolen benyttes komparativt af konkurrencestatsskolen.

Inklusion defineres som et pædagogisk princip, der omhandler, at alle børn, uanset deres særlige behov eller forudsætninger, har ret til at deltage aktivt i uddannelse, sociale fællesskaber og samfund (Undervisningsministeriet 1999). Derfor afgrænses inklusion i min opgave til to dimensioner: Den første dimension, er inklusion præget af samfundets økonomiske incitamenter, og som forebyggelse af socialmarginalisering. Den anden dimension, er inklusion præget af pædagogikken for fællesskabet, hvor den rummelige skole skaber plads til læreren om mangfoldighed. Hermed omfatter opgaven ikke inklusions pragmatiske aspekter.

Profilskoler er et nyt initiativ taget af Københavns kommune. Profilskolerne har hver deres tydelige faglige profil eks. Musik-, natur-, internationalskole etc. De skal sikre kontakt mellem københavnske skoler og omverdenen, og inviterer til partnerskaber, samt samarbejde med, uddannelsesinstitutioner, kulturinstitutioner, erhvervsliv etc. (København kommune 2011).

3.0 Metode

For at undersøge min problemformulerings teoretiske taksonominiveau, har jeg opdelt mit teori-afsnit i konkurrencestaten og velfærdsstaten, med fokus på henholdsvis skolen i konkurrencestaten og skolen i velfærdsstaten. Til dette benyttes min primærlitteratur Pedersens (2011) værk *konkurrencestaten*, med fokus på en redegørelse for de to skolers pædagogikker. I konkurrencestaten uddybes yderligere nogle af Pedersens (2011) anvisninger mod en konkurrencestatsskole: ved skolen for arbejdslivet ved benyttelse af Hjetland (2006) *Uddannelse og arbejdsmarked*. Kompetencebegrebet ved brug af Hermann (2008) *Et diagnostisk landkort over kompetenceudvikling og læring*. Til sidst en kort optegnelse af Kemp (2005) *Verdensborger- som pædagogisk ideal*. Med fokus på eleven som verdensborger. Jeg placerer inklusionsbegrebet i konkurrencestaten ud fra Alenkær (2009) *den inkluderende skole- en grundbog*, ved benyttelse af Kristensen (2012) *Viljen til inklusion- en samfundsdiagnostisk indkredsning af en ny politisk-pædagogisk dagsorden*.

I velfærdsstaten placeres inklusionsbegrebet i Alenkærs model, ved hjælp af Haugaards (2012) artikel- *Inklusion - fællesskabets pædagogik*. Herefter opstilles den rummelige skoles dilemmaer ved inddragelse af Laursen + al.(2004) *Den rummelige skole- et fælles ansvar*. Afslutningsvis i teori-afsnittet følger en delkonklusion, hvor jeg vil opsummere de vigtigste teoretiske optegnelser.

Efter teori-afsnittet følger en kort introduktion af min empiriske metodologi, hvor den samfundsvenskabelige kvantitative- og kvalitative metode er benyttet til indsamling af empiriskmateriale. Den kvantitative er benyttet til udsendelse af spørgeskema til fire skoleledere og den kvalitative me-

tode er benyttet til en interviewundersøgelse af fire skolelederes værditilslutning, til velfærdsstaten eller konkurrencestaten. Hertil er Kvale (1994) *Interview- en introduktion til det kvalitative interview* Og Larsen (2010) *En enklere metode- vejledning i samfundsvidenskabelige forskningsmetoder*. De valgte teorier benyttes senere i analysen som et sorteringsredskab til belysning af interviews med fire skoleledere.

Min opgave er baseret på en diskursanalyse [Jørgensen & Phillips 1999:12] af skolen som institution i samfundet. Jeg anvender en kritisk diskursanalyse, til at problematisere kompleksiteten i skolens værdisæt. Her er det centralt for min analyse at kortlægge forbindelserne mellem sprogbrug og socialpraksis ved at analysere egen empiri ud fra eksisterende udvalgt teori. Dette gøres ved at undersøge diskursordenen, hvor skolen ses som delsystem af staten som oversystem (Jørgensen & Phillips 1999:72-83). Ud fra min diskursanalyse forsøges at se hvilken mening, skolelederne på profilskolerne og folkeskolerne, tillægger velfærdsskolen og konkurrencestatsskolen. De fremkomne resultater, fra analysen af de fire kvalitative interviews med skolelederne, samles og opstilles skematisk. Samt en fortolkning af inklusionstanken, som en tendens imod konkurrencestatsskolen eller velfærdsstatsskolen. Anden delkonklusion, der opsummerer undersøgelsens fremkomne resultater og min subjektive vurdering af disse resultater.

Min vurdering er præget af mine fremkomne analyseresultater; at konkurrencestaten er at iagttage i skolen. Denne konklusion, skaber en refleksion, hvordan mit eget fagsyn som samfundsfaglærer påvirkes af konkurrencestatens indvirkning. Dette gøres ved en diskussion af konkurrencestatens legitimering ved benyttelse af Broström (2012) *Enhedsskolen i konkurrencestaten?* Herfra en refleksion om hvilke didaktiske overvejelser og handlemuligheder en samfundsfaglærer har omkring at undervise i samfundsudviklingen af en konkurrencestat. Dette gøres ved uddybning af Kristensen (2012) *Viljen til inklusion- en samtidsdiagnostisk indkredsning af en ny politisk-pædagogisk dagsorden* & Hansen (2004) *At tænke samfundsfagligt- et bidrag til dannelsen*.

Herefter et diskussionsafsnit, der er opdelt i to forgreninger, kildekritik og metodekritik. Kildekritik, er et kritisk blik på min primærlitteratur af Pedersen (2011) *konkurrencestaten*. Her benyttes, Arbejderbevægelsens erhvervsråd (2012) *Uddannelse skal styrkes gennem livet* & Nordenbo (2011) *Dannelse, kompetence og uddannelse* til at problematisere konkurrencestatsskolen. Til optegnelser af egen undersøgelses metodekritik benyttes, Larsen (2010) *En enklere metode- vejledning i samfundsvidenskabelige forskningsmetoder*. Her skelnes imellem, empiri og undersøgelsen i sin helhed.

Afslutningsvis følger en konklusion af opgavens fremkomne undersøgelses resultater og mine egen vurdering af problemformuleringens problematikker. Med en efterfølgende perspektivering til sociologerne Giddens og Bourdieus syn på skolen for arbejdsmarkedet, ved benyttelse af, Pedersen & Olesen (2000) *Pædagogik i et sociologisk perspektiv*. En perspektivering til den finske folkeskole, ved brug af Andersen (2010) *Verdens bedste folkeskole- det dansk finske læring miljø*.

4.0 Teori

Mit teoriafsnit er primært præget af den samfundsvidenskabelige metode, hvor fagets fagområder afgrænses til det sociologiske- og økonomiske kerneområder. Min litteratur af Pedersen (2011), Hjetland (2006) og Herman (2008) er teorier, der forsøger at systematisere forståelser og erkendelser af konkurrencestatens udvikling, hvor Kemps (2005) værk om verdensborgerborgeren, er en normativ teori, der er etisk og moralsk understøttet. Underafsnittene angående inklusion er præget af den humanistiske metode. De to videnskabelige metoder sammenflettes i sociologien og opgaven har derfor en pædagogisk-sociologisk vinkel på problematikken.

4.1 Konkurrencestaten

4.1.1. Skolen i konkurrencestaten.

I konkurrencestatens skole, bliver skolen til uddannelse mod færdigheder, dvs. kompetence og kvalifikationer. Uddannelsespolitik bliver en del af en samlet politik for arbejde og beskæftigelse, en beskæftigelsespolitik, hvor virksomheder inddrages. Arbejdsmarkedets krav øges hermed til individet omkring kompetence og færdighedsudvikling. Folkeskolen underordnes den samfundsøkonomiske forestilling (SØF) og gøres til redskab for økonomisk konkurrence, og nu er formålet at danne til arbejde og arbejdslivet. Idealet om den eksistentielle personlighed omformuleres til idealet om den opportunistiske personlighed (Pedersen 2011:186-188)

Den opportunistiske personlighed, udvikles via den rationelle pædagogik. Personen uddannes til at følge, eller lade sig motivere af økonomiske incitamenter, og motiverer den enkelte til at, betragte sig selv som ansvarlig for egne kompetencer og for egen udvikling. Selvrealisering igennem arbejde er derved blevet nutidens pædagogiske opgave. Den opportunistiske personlighed indfører en ny forståelse af lighed og demokrati. For konkurrencestaten er mulighed og lighed at, skabe færdigheder hos det enkelte individ og give tilskyndelser til at den enkelte kan blive hvad personen allerede er, nemlig egennyttig. Lighed i velfærdsstaten, er lige muligheder for alle. Men i konkurrencestaten er den enkeltes mulighed for at realisere sin egennytte, hvoraf forpligtigelsen er at give alle lige

muligheder. Det vil sige ved at få adgang til samme færdigheder. Med fokus på færdighed og faglighed, formidles fællesskabet gennem faglighed. Eleverne uddannes til demokrati, ikke til demokratisk deltagelse (Pedersen 2011:190-195).¹

4.1.2. Skolen for arbejdsmarkedet

Arbejdsmarkedet som en del af det økonomiske system, har som betingelse at reflektere over hvad der giver plus-/merværdi. Denne refleksion skal sikre et arbejdsmarked i bevægelse og derfor må uddannelsessystemet uddanne folk der kan være med til at sikre den udvikling, både i kvantitet (antal uddannede til arbejdsmarkedets jobs) og kvalitet (mængden af merværdi én medarbejder kan give) (Hjetland 2006:31)². Hjetland konkluderer at uddannelse og arbejdsmarkedet i det postmoderne samfund hænger mere sammen, og er mere afhængige af hinanden. Uddannelse skal have relevans for arbejdsmarkedet og forskningen skal være ”innovativ”, altså omsættelig (Hjetland 2006:53). Dette ses bl.a. i samfundet ved at uddannelse i dag bruger begrebet ”kompetencebeskrivelser” om deres uddannelse, et ord de har taget fra erhvervslivet til at formidle hvilke kvalifikationer uddannelser giver de studerende til benyttelse på arbejdsmarkedet (Hjetland 2006:70). Uddannelsessystemet er på vej væk fra det videnskabelige system, og over i det økonomiske system.

At samspillet mellem uddannelser og arbejdsmarked har vundet indpas i folkeskolen, ses i første linje, af formålsparagrafferne fra 2006 ”*Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse*” (Ministeriet for børn og undervisning 2006). Skolens første virke i dag handler om at gøre eleverne klar til at tage en videregående uddannelse. På den måde bliver folkeskolen en del af det økonomiske system som skal drive og skabe vækst i det danske samfund.

I 2009 udkom faghæftet 22, Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering³, som uddyber formålsparagraffen fra 2006 med et faghæfte. ”*Formålet med uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering er, at den enkelte elev tilegner sig alsidig viden om uddannelses- og erhvervs muligheder, forstår værdien af livslang læring og uddannelse samt opnår kompetencer til at foretage karrierevalg.*” (Undervisningsministeriet B 2009:3). Dette kan ses som en målsætning for elevernes klargøring til arbejdsmarkedet allerede i folkeskolen. Værdien livslang læring og kompeten-

¹ I konkurrencestaten uddannes eleven til demokrati gennem faglighed, hvor i velfærdsstaten dannes eleven til demokratisk deltagelse.

² Bemærk at Hjetland skelner mellem store og små virksomheders behov. (Hjetland 2006:32).

³ Bemærk dette fag er et timløst fag.

cer er centrale aspekter for at blive en alsidig medborger til at træffe de rette karrierevalg for samfundet.⁴

4.1.3. Kompetencebegrebet

Herman (2008) påpeger at nutidens modernitets-tendens på uddannelsesområdet er begrebet kompetenceudvikling. Begrebet har fået samme status som Kants spørgsmål fra 1784. ”*Hvad er oplysning?*”. Samme spørgeform kunne man opstille om kompetence for, *Hvad er kompetence?* Hermann beskriver at begrebet formår at samle komplekse problematikker (Herman 2008:15). Kompetenceudvikling skal ses i lyset af livslang læring. Således spiller kompetenceudvikling og læring, centrale roller i problemstillingen omkring en samfundsøkonomi, der påvirkes af den globaliserede konkurrence i vidensøkonomien. Kompetencebegrebet overlejrer og dynamiserer kvalifikationsbegrebet. Kompetencebegrebet knytter sig til situationer/ kontekster eks. socialt, teknologiskkulturelt eller organisatorisk. Derfor er kompetencebegrebet ofte handlings- og anvendelsesorienteret og ofte integreret i personlige faktorer. Hvor Kvalifikationer certificeres gennem uddannelser, det er ofte faglige opdelinger og professioner (Hermann 2008: 16-17). Herman skitserer to regimer mellem kvalifikation og kompetence⁵. Kvalifikationer skitseres som uforgængelige, noget man har eksempelvis videnskab. Hvor kompetence er forgængelig, noget man er, eksempelvis individuelle profiler. Kompetence er evnen og beredskabet gennem handling at møde en udfordring, hvor udfordringen er kontekstbestemt (Herman 2008:36).

Kompetenceudvikling og læring er udgangspunkter for videnssamfundet og globaliseringens fordringer. Dette er udfordringer der ofte henføres til ændrede økonomiske rammebetingelser og formuleres som nye konkurrencekrav til individets kompetenceprofil (Hermann 2008: 28-30). Disse omverdens krav beskrives af Qvortrup (1998) som *hyperkomplekse*. Han uddyber, at man nu skal tilegne sig kompetence til at håndterer hyperkompleksitet. Qvortrup forsætter, Giddens vil formulere det som af-traditionalisering og Ziehe som kulturelfrisættelse af det moderne individ (Qvortrup 1998:26-31). Hermed menes, at uddannelsessystemet i vid udstrækning tematiserer presset på faglighed via unges frigjorte ønske om at individuel toning af uddannelsesforløbet. Så kompetencebegrebets udfordring af kvalifikationsbegrebet består i transformationen af viden, fra sandhed og dannelse til viden, som værdikilde i videnssamfundet. Individets primære kompetence må ikke indsnævre sig i kognitive mønstre dvs. viden og information (Hermann 2008: 28-36). Lærer som auto-

⁴ Ligeledes udkom i 2009 et faghæfte om arbejdskendskab

⁵ Se bilag punkt 14.3

ritet ophæves til vidensproducenter og er afgørende for den endelige succes af eleven som kompetent og kvalificeret (Herman 2008:36).

Illeris (2012) skelner ligeledes mellem kvalifikationer og kompetence. Han uddyber Hermanns definition af kvalifikationer som praktisk adfærd, herunder den samfunds økonomiske og personlige værdi af denne adfærd. Illeris, konkretiserer fire kernekompetencer for eleven:

- 1) Lærings kompetence, dvs. faglige kompetencer, læring i organisationer og tværkulturel læring.
- 2) Forandringskompetence, såsom innovation og mobilitet.
- 3) Relationskompetence, herunder netværk, kommunikation, og ansvar.
- 4) Meningskompetence, såsom fokusering og identitet (Illeris 2012:21-27).

4.1.4. Verdensborger

Kemp (2005) definerer begrebet verdensborgeren, ”*Bestemmelse af verdensborgeren, kan man sige at det er det menneske, som forstår sig selv som borger i to samfund: det nationale, som det er født ind i eller er optaget i - og det universelle, som det tilhører blot i kraft af at tilhører menneskeheden.*” (Kemp 2005:35). Verdensborgeren er derfor et pædagogisk normativt ideal. Problemstillingen om verdensborgeren, optræder hvis man spørger om verdensborgeren er foreneligt med opdragelsen i nationale og kulturelle traditioner. Herunder er en samling af et folk der bliver til en nation nødvendig, hvis borgeren skal være verdensborger. Men er bevarelse af nationerne ikke en forudsætning for demokratisk medindflydelse, opretholdelse af frihedsrettigheder, og bevarelse af kulturelle rigdomme. Hermed er national bevidsthed, umiddelbart en bevidsthed imod den overnationale instans. Men samtidig lovpriser, den nationale bevidsthed, også internationale institutioner der kan beskytte det nationale og regionale. Derfor kan man tale om en verdensborger i nationalborgeren (Kemp 2005:43-52).

Skolen skal tematisere den moderne verdens nøgleproblemer, i en fælles international rammesætning. Kemp optegner tre store temaer for dannelse og uddannelse med verdensborger som pædagogisk ideal.

1. Den finansielle globalisering.⁶
2. Forholdet mellem nationer og kulturer.⁷

⁶ Dette tema stemmer overens med slutmålet for 9 klasse i samfundsfag ”Redegøre for dansk blandingsøkonomi i en økonomisk globalisering”

3. Klodens bæredygtighed for kommende generationer.⁸ (Kemp 2005: 246)

Idealet om verdensborger, bliver aldrig realiseret i en verdensstat, da dette kan ende i et verdensdiktatur. Men idealet kan få en større magt over selvdannelse, så det sociale selv, bliver en verdensborger. Man har talt meget om den gode lærer, men man må ikke glemme der også behøves den gode elev, hvis det pædagogiske forhold skal lykkes. Den gode elev stiller krav til sig selv og læreren. Krav til læreren om at få åbnet nye horisonter, få indsigt, og få præsenteret en holdning. Den gode elev i globaliseringens tidsalder vil være verdensborger. Eleven bliver verdensborger, når ideen om verdensborgerskab ikke blot overtages fra kulturhistorien, men tilegnes som handlingsorienteret i en global dimension. Den gode elev er fri til kritik af staten, fordi han/hun er mere end et statsindivid. Verdensborgeren er det eneste individ der formår at overvinde modsætningen mellem individ og statsborger, da verdensborgeren frigør individet fra staten til det højeste politiske fællesskab (Kemp 2005:274-275).

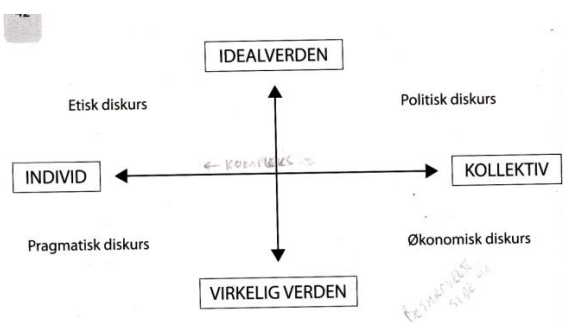
4.1.5. Inklusionsbegrebet i konkurrencestaten.

Alenkær (2009) påpeger inklusionsbegrebet i et spændingsfelt, hvor man på den ene side har en række gode hensigter med rum for inkluderende processer i skolen, men samtidig sender børn på specialskoler. Skolen er i et krydspres mellem humanistiske prægede internationale hensigts erklæringer, såsom Salamanca erklæringen, FN's standarders regler etc. Og dels i forhold til markedsstyrede instrumenter der har påvirket skolen i en retning af individualisering og konkurrence. Dette krydspres kommer tilsvarende til udtryk i den offentlige debat om den inkluderende skole, hvor der kan identificeres fire forskellige diskurser som blandes med hinanden. Alenkær kategoriserer inklusionsbegrebet som værende spændt ud imellem fire poler. Den ene akse, er spændt ud imellem den ideelle verden, (intentionerne), og den virkelige verden (praksis). Mens den anden akse udgøres af individet (individets behov), overfor kollektivet (fællesskabets udviklings muligheder). De aktuelle diskurser forholder sig til disse fire poler. Her opdeler han i fire diskurser; Den Etske, Politiske, Økonomisk og Pragmatiske. Den Etske diskurs, tager ofte afsæt i at ethvert menneske har ret til at deltage aktivt i alle samfundets sociale og kulturelle sammenhænge, herunder at få adgang til uddannelse. Den Politiske diskurs, henter sin argumentation i temaer om samfundets sammenhængskraft, for at undgå social uro og ustabilitet. Den Økonomiske diskurs, er optaget af spørgsmål om effekterne/værdien af de samfundsmæssige velfærdsindsatser. Den Pragmatiske diskurs, retter sit

⁷ Dette tema stemmer overens med slutmålet for 9 klasse i samfundsfag ” *Vurdere sociale og kulturelle forskelles betydning for den globale sameksistens.* ”

⁸ Dette tema stemmer overens med slutmålet for 9 klasse i samfundsfag ” *Redegøre for bæredygtig udvikling set i lyset af økonomisk vækst og miljø* ”

fokus mod udviklingen af strategier og metoder (Alenkær 2009:40-42). Dette spændingsfelt er opstillet i følgende figur. (Alenkær 2009:42)

Inklusionsbegrebet i konkurrencestaten, tilhører den økonomiske diskurs, og på akse mod den virkelige verden, der stræber efter kollektivets bedste. Lund (2012) uddyber, det er det stigende økonomiske pres på kommunerne der ligger bag inklusionsreformen. De er presset indefra af den genopretnings og nul-vækstpolitik VK-regeringen gennemførte i 2010. Lund forsætter, inklusionsreformen ligger direkte op til ringere undervisning, da ca. 50.000 eleverne der hidtil har modtaget specialundervisning i mindre en 9 timer om ugen, flyttes direkte fra specialundervisning til almenundervisningen uden de økonomiske ressourcer flytter med (Lund 2012:20-21). Kristensen (2012) forsætter i samme tråd, velfærdsstaten er i krise da staten i højere grad i dag er underlagt global konkurrenceevne. Derfor er velfærdspolitikken omformuleret til mobilisering, selvforsørgelse, forebyggelse og inklusion. Derfor bliver velfærdspolitikens fokus på mobilisering og aktivering gennem inklusion, som også handler om forebyggelse af socialmarginalisering. Derfor er viljen bag inklusion båret af ønsket om at styrke nationens økonomiske sammenhængskraft (Kristensen 2012:57-58).

4.2 Velfærdsstaten

4.2.2 Skolen i velfærdsstaten

Skolens opgave er i velfærdsstaten, at danne til medbestemmelse, derfor står personen som omdrejningspunkt for pædagogikken. Skolen skal ikke primært uddanne til samfundet, men give eleven alle muligheder for at vokse op, som harmoniske og lykkelige mennesker (Pedersen 2011:178). Pædagogikken skal danne til selvrealisering, men også gøre den enkelte mentalt egnet til at bidrage til at virkeliggøre fællesskabet. Der er to tolkninger af den eksistentielle personlighed. Den psykologiske hvor personen skal dannes til at blive hvad den ikke er, nemlig moralsk, åndelig og kulturel. Den filosofiske, hvor personen anskues som altid, og allerede omgivet af en række dyder, f.eks. andres respekt eller tillid. Men skal ligeledes hjælpes på vej til at blive hvad den potentielt allerede er,

f.eks. tillidsfuld, reflekterende og dydige. Disse er værdier der allerede eksisterer, men de skal formes til at inkludere fællesskabet (Pedersen 2011:179-180).

Lærerens opgave i velfærdsstaten er at danne den enkelte elev. Dannelse⁹ gennem motivation eller udveksling af synspunkter via dialog. Skolen skal uddanne den enkelte til at deltage i samfundslivet. Pædagogikken i velfærdsstaten bidrager med viden til hvordan skolen kan få den enkelte til at deltage i samfundet. To centrale begreber bliver mulighed og lighed. I velfærdsstaten er idealet om personligheden har muligheder, dette forstås som personernes muligheder for udvikling, som skaber grundlaget for lighedsbegrebet i samfundet (Pedersen 2011:180-182).

Fællesskabet hører skolen til, og via dannelse forstår personen fællesskab. Hermed prioriteres samfundslivet og den demokratiske dannelse over færdigheder til erhvervslivet. Hvis man skal deltage i fællesskabet er der tre forhold der gør sig gældende: Første forhold udmærkes i, at alle skal anerkendes som ligeværdige personer. Andet forbehold, den enkelte bliver hjulpet til at forstå, at personen har en forpligtigelse til at realisere sit eget potentiale via social mobilitet. Tredje forbehold, den enkelte har forpligtigelse til at udøve demokratisk deltagelse og har indflydelse på politiske mål. Velfærdsstaten skifter fællesskabets indhold fra et folk der var defineret, ved sprog, historie og kultur til et fællesskab som personerne selv skaber. (Pedersen 2011:182-186)

4.2.2 Inklusionsbegrebet i velfærdsstaten

Inklusion er et pædagogisk princip, der handler om, at alle børn, uanset deres særlige behov eller forudsætninger, har ret til at deltage aktivt i uddannelse, sociale fællesskaber og samfund i velfærdsstaten. (Undervisningsministeriet 1999). Inklusionens fokus flyttes fra individ, til relationen mellem individ og fællesskab. Inklusion betyder hermed at det enkelte individ har ret til deltagelse i fællesskabet, fordi det er gennem fællesskaber, vi som mennesker udvikler os. Dette er en forestilling der stammer fra det danske velfærdssamfundets ideal, hvor solidaritet, medborgerskab og integration er samfundets sammenhængskraft (Schou & Pedersen 2006:163-177). I forhold til Alenkærs (2009),¹⁰ figur over inklusionsbegrebets spændingsfelt, tilhører inklusionsbegrebet i velfærdsstaten, den etiske diskurs, i form af, alle har lige muligheder. Derfor er inklusionsbegrebet spændt ud mellem individet og kollektivets udvikling i idealverdenen- velfærdsstaten.

⁹ Pedersen (2011) benytter begrebet dannelse, hvor begrebet i han betydning indsnævres til demokratisk dannelse. Dette vil jeg ligeledes benytte når jeg i opgaven i de afsnit der er præget af Pedersen (2011).

¹⁰ Se s. 13

Haugaard (2012) har udgivet artiklen, *Inklusion - fællesskabets pædagogik*, med udtalelser af Bent Madsen som en del af center for inklusion. Artiklen udpeger velfærdsorienteret perspektiver på inklusion, med hovedargumentet, der er ikke kun økonomiske grunde til inklusion. Det er velfærdsstatens tanke at tage hånd om mennesket, og derfor har samfundet fået oprettet et forgrenet parallelsamfund af institutioner der passer til alle diagnoser. Inklusion er fællesskabets pædagogik, og formålet er at opløse dem- og os-betegnelser, vurderer Bent Madsen. Problemet er, at de mennesker der socialiseres inden for specialområdet ikke senere hen i livet er forberedt på et liv uden for instruktioner, for jo længere væk du kommer fra almene fællesskaber, jo dårligere chance har du for at udvikle kompetencer der er anerkendt og værdisat af samfundet. Inklusion handler derfor om at matche mangfoldigheden i samfundet¹¹ (Haugaard 2012:1-4).

4.2.3 Den rummelige skoles opgave.

Skolen for alle har stået på den politiske dagsorden gennem flere årtier. Principielt afhænger svaret af, hvordan skolen forstå sin opgave om at inkludere børn med særlige behov. Forstås den opgave som et spørgsmål om at tilpasse eleverne til de allerede eksisterende systemer i skolen, af holdninger, værdier, normer, faglighed og adfærdsmæssigt, eller forstås opgaven som at udvikle skolekulturen som accepterer og anerkender alle børn? Elever med særlige behov er fysisk tilstede i læringsfællesskabet, men der stilles spørgsmålstejn ved kvaliteten af de læringsresultater. Spørgsmålet er, om rummelighed er præget af paradokser og dilemmaer som ikke er nemme at forhold sig til, fordi de er forankret i vores forståelse af normalitet, samt i de socioøkonomiske sammenhænge, skolen indgår i. Det faglige præsentationspres skolen er under, kan bidrage til at ekskludere elever. (Laurson + al 2004:81-86)

4.3 Delkonklusion

Skolen i konkurrencestaten bliver skolen for arbejdsmarkedet, hvor uddannelse bliver en del af en samlet beskæftigelsespolitik. Her er færdigheder og kompetenceudvikling nye begreber der kommer i fokus fra erhvervslivet, som en måleenhed for individets værdi på et arbejdsmarked. Om arbejdsmarkedet konkludere Hjetland (2006), at skolen går mere ind i den økonomiske dimension, hvor uddannelse skal have relevans for arbejdsmarkedet og forskningen skal være innovativ. Herman (2008) ophæver lærere til vidensproducenter af kvalifikationer og kompetence, hvor kompetence er forgængeligt og kvalifikationer er uforgængelige eksempelvis faglig viden. Det er vigtigt at individets primære kompetence ikke indsnævrer sig til faglig viden. Konkurrencestatens borgere skal be-

¹¹ Inklusion tilsidesættes for Haugaard med integration.

sidde individuelle kompetenceprofiler. Kemp (2005) problematiserer nationalborger- og verdensborgeridealet som pædagogisk princip. Verdensborgeren forstår sig selv om en del af to samfund, det nationale og verdenssamfundet. Eleven som verdensborger, forstår at stille krav til læreren, være kritisk og stille spørgsmålstejn ved overnationale instanser. Han opstiller tre vigtige temaer i skolen for at indbringe det globale perspektiv, den finansielle globalisering, forholdet mellem nationer og kulturer, og klodens bæredygtige udvikling. Inklusionsbegrebet i konkurrencestaten ses under påvirkning af den økonomiske konkurrenceevne. Inklusion har til opgave at forbygge socialmarginalisering.

Skolen i velfærdsstaten, ifølge Pedersen (2011), har til opgave at danne eleven til at deltage i samfundets fællesskab. Dannelse af den enkelte skal ske gennem dialog. Hermed prioriteres demokratisk dannelse over færdigheder til erhvervslivet. Inklusion kan i velfærdsstaten, ses todelt: som læren om mangfoldighed, da det er en pædagogik for fællesskabet, og/eller som en velfærdstanke at tage hånd om eleven ved at sende eleven på specialskole. Herom kan dilemmaet for læreren i inklusionsøjemed, at tilgodese det faglige fællesskab eller det sociale fællesskab.

Jeg har hermed redegjort for min problemformulerings teoretiske del, for optegnelser af de to skoler, konkurrencestaten og velfærdsstaten, og det her tilhørende inklusionsbegreb. Denne valgte teori vil blive benyttet til at analysere det kvalitative interview med fire skoleleder. Dette gøres med henblik på at undersøge- hvorvidt og i givet fald hvilke indikatorer man kan iagttage på konkurrencestatens indvirkning på profilskoler og almindelige folkeskoler? Herunder ønsker jeg at undersøge hvorvidt inklusionstanken peger i retning af konkurrencestatsskolen – eller om den indikerer en forbliven af velfærdsstatsskolen?

5.0 Empiri

Dette afsnit vil jeg benytte til at beskrive mine metodiske overvejelser i forhold til mit undersøgelsesdesign. I min analyse, vil mine fremkomne undersøgelsesresultater blive indskrevet i citater under hver overskrift for de fire skoler, U, R, T og B. Da informanterne på de fire skoler har ønsket anonymitet er det ikke muligt at forklare dybdegående overvejelser angående valg af skoler, eller kildehenvisninger til skolernes målsætning.

Min undersøgelsesteknik, er opbygget som en metodetriangulering, således at jeg benytter den kvantitative metode i form af et spørgeskema som forundersøgelse til det kvalitative interview. Denne forundersøgelse vil ikke fremgå af min analyse, men kan ses i bilag nr. 14.2.

Mit undersøgelsesdesign er produceret efter den samfundsvidenskabelige metode, hvor jeg har benyttet det halvåbne kvalitative interview af fire skoleledere. Mit undersøgelses instrument, interviewguiden se bilag 14.1, har haft en vejledende funktion til opnåelse af det, halvåbne kvalitative interview. Central for min undersøgelse er at den skal analyseres i lyset af eksisterende teori, derfor bærer min undersøgelse præg af inspirerede hypoteser fra eksisterende teori.

Jeg har søgt, at producere viden om skolen som organisation i samfundet og herved benyttet den organisationssociologiske metode. Det er ikke teoriudvikling der er målet, men derimod er det indsamling og bearbejdning af empiri der er i fokus. Mit mål er at finde årsager bag hændelser, og meninger bag handlinger. Når man undersøger fænomener i sociale systemer, vil der altid være flere erkendelser af den virkelighed der undersøges, hermed kan der være en såkaldt sandheds kriterier, hvor det er mere eller mindre muligt at tale om en form for sandhed i sociale systemer. Udlægninger omkring min problemstilling er derfor afhængig af hvem jeg spørger, og de pågældende beskrivelser vil i og for sig være ligeværdige.

Min diskursanalyse om konkurrencestatens indvirkning i skolen, er understøttet af en komparativ-analyse mellem folkeskoler og profilskoler. Jeg har valgt to profilskoler, Skole R og Skole U, og en almen folkeskole der lå i hver af profilskoles nærområde, skole T og Skole B. Jeg har udvalgt skole U pga. deres vision, ” *Vi uddanner børn og unge til medborgere i et bæredygtigt samfund, lokalt og globalt*”.¹² Skole U er en naturfaglig profilskole. Skole R er valgt pga. dens internationale profil, R’s mål som internationalskole er at ” *at uddanne eleverne på et højt fagligt niveau for at de kan blive dygtige og innovative verdensborgere og bidrage til interkulturel formidling nationalt og internationalt*” Jeg har valgt disse to profilskoler pga. deres fokus på det globale perspektiv i målsætningerne. De to almene folkeskoler er valgt pga. deres fokus på nærområdet og mangfoldighed i deres målsætninger. Skole T vision, ” *kendskab til lokalområdet og nærmiljøet - byens kulturinstitutioner og lokale foreninger*”. Skole B er udvalgt pga. af denne målsætning, ” *Vi vil arbejde for at være en rummelig skole, hvor sammenhold, glæde og medansvar vægtes højt, og hvor den interkulturelle dimension skaber ligeværdighed for alle.*”

¹² Profilskolerne har en masse mål for udfoldelse af deres profil, men Københavns kommune har endnu ikke fastsat en evalueringsform til overholdelse af disse profiler. De har forsat udnævnt flere profilskoler i 2012/2013

6.0 Analyse

Min analyse er opdelt som i teori afsnittet, henholdsvis i konkurrence- og velfærdsstaten. Her vil jeg placere og analysere de udsagn, jeg vurderer hører til hvert perspektiv på skolen.¹³ Alle citater fra interviewene vil være markeret med kursiv og indsat i afsnit under hver skole.

6.1 Konkurrencestaten

6.1.1 Profilskole U

”Jeg synes Danmark er ved at forandre sig til en koncern. (...) Vi har en new public management der er en nedslivnings effekt der påvirker folkeskolen...” Skolelederen på Skole U, ser skolens udvikling til en decentraliseret skole i form af målsætning og økonomi, som en koncern eller virksomhed. Hermed er skolen underlagt SØF, således tolkes citatet så det tilsluttes Pedersens (2011) karakteriseringer af skolen i konkurrencestaten, som underlagt økonomisk politik. Skolen som koncern, udvikler elever som dannes til arbejdsmarkedet og eleven til at følge, eller lade sig motivere af økonomiske incitamenter. Denne nye pædagogik, kommer fra en new public management, der har målsat denne nye globaliseringspåvirkning på nationer.

”Det rum, at blive en del af et velfungerende fællesskab, det er medborgerskab. Det skal de kunne overføre det til et arbejdsmarked, da de skal kunne være gode samarbejdspartnere, der kan trække på hinanden og skabe ny viden sammen. Pedersen (2011) påpeger at skolens nye formål, er at danne til arbejdslivet, som i citatet fremgår en klar udførelse af Pedersens optegnelser. Hjetland (2006), konkludere at uddannelser skal have relevans for arbejdsmarkedet. I udtalelsen bliver uddannelse kompetencegivende, til eleverne skal dannes til at have karriere og indgå i sociale sammenhænge på en arbejdsplads, og i fuld overensstemmelse med Hjetlands (2006), systematisering af skolen.

”Forskellen på viden og kompetence, en kompetence har man når man kan omsætte den viden man har lært sig, og gøre den til sin egen. (...) Kompetence er en vekselvirkning mellem det sociale og det videns faglige.” Herman (2008), adskiller viden og kompetence anderledes end skolelederen. Han opstiller, viden som et samlingsbegreb af kompetence og kvalifikation, hvor viden er samfundets værdikilde. Skolelederens opstilling af viden kan sammenlignes med Hermans (2008), definition af kvalifikation, som er faktisk videnskab og information. Mens kompetence begrebet ses af skolelederen som evnen til formidling og omsætte den faktuelle viden, hvor Herman (2008), benytter kompetencebegrebet mere bredt. I forhold til min tolkning af Herman (2008), vil han kategorisere vekslingen mellem det sociale og videns faglige, som en socialkompetence og en faglig kvalifikation.

¹³ Se alle relevante udsagn for interviews transskriberet i bilag nr. 14.5-14.8

on. I forhold til Illeris' (2012), opstilling af kernekompetencer, kan skolelederens definition af kompetence systematiseres til to af Illeris' kernekompetencer, dvs. eleven er kompetent når den i sammenspil kan benytte relations- og læringskompetencen.

"Det er en universeltilgang og en verdensborgertilgang, som vi praktiserer her på skolen.(...) Det at kunne være en verdensborger, er en der har et udsyn." Her tilslutter skolelederen Kemp (2005), definition af verdensborgeren. Eleven har sit stå sted, i egen lokalitet, men med et udsyn udover det universelle. *"En verdensborger skal kunne se sit eget land i en verdensammenhæng. (...)Være nysgerrig på hvordan man tænker og hvilke kulturer man har i andre lande.* Kemps (2005), opstilling af vigtige tematikker for globalisering i skolen, tematiserer skolelederen på skole U kun andet tema, nemlig forholdet mellem nationer og kulturer. Skolelederen har derfor ikke fokus på at tematisere hverken, de globale finansielle forhold eller klodens bæredygtige udvikling. Dette kan fremkomme problematisk, da eleven vil mangle disse udsyn for at kunne udvikle sig som verdensborger. Ligeledes mangles disse temaer i samfundsfagstimerne, hvis fælles mål skal overholdes. Skolelederen berører ligeledes Kemps (2005), Den gode elev som verdensborger, der er nysgerrig og stiller krav til læreren om at møde andre kulturer, men ikke som eleven der stiller krav til læreren.

6.1.2 Profilskele R

"Verdensborger visionen er (..) at eleverne skal have intersproglige og interkulturelle kompetencer. (..) Nysgerrighed omkring sprog skal kunne summe i alle fag" Skolelederen på Skole R, ser eleven med en personlig kompetenceprofil, hvor eleven kan besidde forståelse af sprog og kultur, jf. Hermans (2008), definition af kompetence. *"De elever vi har nu, er meget mere europæere end danskerne. Hvis en professor er i England vup så tager de til England."* Skolelederens erfaring, er at eleverne på skole R, ser sig selv som medlem af to samfund det danske og det europæisk, således kan eleverne på skole R, kategoriseres som verdensborgere efter Kemps (2005), definition. Den gode elev som verdensborger er handlingsorienteret, og dette er eleverne på Skole R hvis de tager til England for at besøge en professor, for at opnå en bestemt form for viden. Hermed er eleven blevet dannet til at være handlingsorienteret i den globale dimension.

"Vores tanke er at ruste dem til et globalt arbejdsmarked, for hvis vi ikke fylder det lag ud er det synd for dem, så løser vi ikke vores opgave." Her ses en tydelige bekræftelse af Pedersens (2011), tendensring af konkurrencestaten, og skolen heri. Folkeskolen er blevet kompetencegivende til et kommende arbejdsmarked, som underlægger den økonomiske globale konkurrenceevne. Dette underbygges af Herman (2008), hvor kompetenceudvikling skal ses i lyset af livslang læring, hermed

rustes elever til at deltage i en global konkurrerende vidensøkonomi. I henhold til Hjetland (2006) gøres eleven klar til virksomhedernes behov for højt kvalificerede og omstillingsparate generalister, de selv kan forme og uddanne.

”Vi italesætter overfor eleverne at når vi er her, så er vi på arbejde, og når man er på arbejde så har man en vis form for adfærd, så vær sød ikke at løbe på gangen osv. Men vi forsøger at køre det som et drive. (...) Det skaber ydmyghed over for at være i skole.” Jf. Hjetland (2006), har man i det postmoderne samfund, sammenhæng mellem uddannelse og arbejdsmarked. Hvor arbejdsmarkedet har sat sine spor i skolen. Skole R har gjort skolen for arbejdsmarkedet til en pragmatisk pædagogik, som udføres på skolens gange. Den har til formål at opdrage eleven til at være ordentlig medarbejder, allerede inden eleven stifter bekendtskab med arbejdsmarkedet. Dette kan ses som en kompetencegivende pædagogik, til at træffe de ”rigtige” karrierer valg, også set i lyset af faghæfte 22.

”Der er heller ikke noget der hedder at være færdig når man er på arbejde, så er man heller ikke færdig, så går man ned og tager en ny opgave”. Hermed søger skole R at give eleverne en kompetenceprofil til et hyperkomplekse samfund (Qvortrup(1998), hvor eleverne skal være ordentlige mennesker på arbejdsmarkedet. Den opportunistiske personlighed, som er under udvikling i Skole R ses i form af en pædagogik der skal motivere, den enkelte til at, betragte sig selv som ansvarlig for egne kompetencer og for egen udvikling.

”Jeg synes det er en fornuftig tanke at inkludere, så mange vi kan, inden for normalrammen, også hvis man tænker i forhold til økonomi.” Skolelederen placere inklusionsbegrebet i den økonomiske diskurs og hermed bliver inklusionsbegrebet en del af den konkurrerende økonomiske- og beskæftigelsespolitik, der er underlagt SØF. *”Vi skal være her alle sammen, (...) Hvis omkostningerne i gruppen er for høj i forhold til at inkludere en elev, er prisen for høj.* Herom sætter skolelederen fællesskabet i centrum, og påpeger et minimum for at kunne være en del af fællesskabet. Fællesskabet kan derfor tolkes, som eksisterende gennem fagligheden (Pedersen 2011). Derfor er der en grænse for inklusion, pga. et minimumskrav til fagligheden. Hvis fællesskabet faglighed vil ”lide” under inklusion er grænsen nået.

6.1.3 Folkeskole T

”Skolen er blevet kompetence og kvalifikations givende til videre uddannelse og karriere. Det er vns at sige at vi har en almen dannende funktion.(...) Derfor skal vi sikre al alle kan tage en ungdomsuddannelse, og sikre os at de kan begå sig i et globalt samfund.” Her ses en klar tendens fra

formålsparagraffen fra 2006. Skolen skal give eleverne færdigheder til videreuddannelse, som Pedersen (2011) påpeger, som en tendens imod konkurrencestatsskolen.

"Man kan godt stille krav til børn om at de skal have en videre uddannelse, og ikke bare skal være arbejdsløse." Citatet tolkes jf. Herman (2008), hvor læreren er afgørende for videre succes med kompetence- og kvalifikationsudvikling. Derfor kan læreren stille krav om vidensproduktionen. Således skubber læreren hjulet i gang for livslang læring. Hermed har samfundsøkonomiske incitamenter vundet indpas i skolens opgave at danne til uddannelse, så vidensøkonomien er konkurrenceedygtig. *"Man skal stille krav og høje forventninger til eleverne, så der hele tiden er noget at leve op til for eleverne."* Kemps (2005) Den gode elev, verdensborgeren, stiller krav til læreren, men den gode lærer, stiller ligeledes krav til eleven, så eleven udfordres på sin individuelle kompetence- og kvalifikationsprofil. Men det pædagogiske ideal, at danne eleven til den gode verdensborger er ikke et fokusområde for skolelederen på Skole T.

"En verdensborger er en der kan begå sig, i Nordvest, i København, på Sjælland, i Danmark, i Sverige, i Norden og i resten af verden.." Skolelederen på Skole T, prioriterer et verdensborgerskab i forhold til at eleven får en lokal kulturforståelse, i højere grad en global handlingsdimension. Hermed forstås en verdensborger, mere som en nationalborger, der har en begrænset udikig til omverdenen. Dette er i modsætning til Kemps (2005), normative teori om verdensborgeren som pædagogisk ideal. Eleven vil derfor mangle disse kompetencer til at kunne få fuldt udbytte af fremtiden globale arbejdsmarked.

6.1.4 Folkeskole B

"Faglighed gør folk stolte. Man bliver dannet af at være stolt af sin faglighed." jf. Pedersen (2011) er SØF, gjort til et redskab for økonomisk konkurrenceevne, hvorigennem arbejdsmarkedets krav til skolen, øges omkring færdighedsudvikling til den enkelte. Hermed bliver dannelse og uddannelse, sammenflettet under fagligheden. Eleven bliver derfor stolt ved at tilegne sig kompetencer der er værdisat af samfundet.

"Sprog er en af de vigtigste kompetencer. Det at have flere sprog er en kvalitet, det er ikke et globalt perspektiv." Skolelederen, ser kompetence som en kvalifikation, der i forhold til Herman (2008), vil fagligt tillært viden om sprog, kategoriseres som kvalifikationer, da sprog er uforgængelig videnskab. Skolelederen, har et ressourcensyn i for det store fællesskab, angående elevernes faglighed, hvor hun ser på sprog kvalifikationer som en mangfoldighed, ikke et globalt sigte, hvilket er en modsat rettet tendens imod Pedersens (2011), teori om konkurrencestaten.

”Jeg tænker ikke ret tit på det globale som skoleleder. (...) Jeg tror ikke på verdensborgerskabet, vi skal være lokale borgere.” Her underkender skolelederen Kemps (2005), pædagogiske ideal om eleven som verdensborger. Da hendes syn tolkes som et behov for forståelse af det nationale fællesskab. Eleven vil mangle kompetence og kvalifikationer, til at indgå i en global verden. Dog vil den gode elev ifølge Kemp (2005), stille spørgsmål ved denne mangel på Skole B, og stille krav til sin lærer om inddragelse om den globale dimension. Pga. dette synspunkt omkring globalisering i skolen mangler ligeledes Kemps (2005), tre tematikker som er en nødvendighed for skolen for at give eleven kompetence til fremtiden samfund.

Skolelederen på skole B fokuserer på skolen opgave, i at give eleverne videnskabelig faglighed og dannelse til medborgerskab. Skolelederen har ikke blik for skolen for arbejdsmarkedet, som tendens af Hjetland (2006). Lederen vil fastholde skolen i den videnskabelige dimension, modsat Hjetland (2006), der ser skolen gå over i en økonomisk dimension, sammen med arbejdsmarkedet. Dette kan tolkes som en fokusering af skolelederens opgave. Skolen skal danne til demokrati og faglighed. Hermed har skolen udeladt globalisering, skolen for arbejdsmarkedet og kompetenceudvikling.

6.2 Velfærdsstaten

6.2.1 Profilskole U

Mit ønske er at vi fokuserer mere på de værdier som demokratisk dannelse, og at vi fokuserer mere på hvilket samfund vi gerne vil have, og mindre på de økonomiske rammer.” Skolelederen på Skole U, ønske en demokratisk skole, hvilket kan tolkes som et ønske om en velfærdsskole, hvor pædagogikken for fællesskabet er i centrum, da det er de lykkelige og harmoniske mennesker der skal udvikles. Dette ses i Pedersens (2011) udpensling af velfærdsstatsskolen. En velfærdsskole, der ikke er påvirket af de økonomiske incitament, og den politiske diskurs omkring skolen, ikke er påvirket af beskæftigelsespolitik.

”Jeg definerer inklusion meget bredt. Jeg tænker inklusion både som dannelse, og et medborgerskabsperspektiv, unges skal kunne dannes til at fungere i vores samfund” Skolelederen på Skole U, placerer inklusionsbegrebet i forhold til Alenkærs (2009) model, udspændt mellem den kollektive dimension, hvor medborgerskab og demokratisk dannelse til et fællesskab over for individuel dannelse, dvs. inklusion sættes som pædagogikken for fællesskabet. Der kan opstå et dilemma for læreren mellem prioritering af den enkelte vs. fællesskabet. Hermed sættes inklusionsbegrebet i den

politisk- og etiske diskurs, der tilhører den mere velfærdsorienterede. Dette argument beror på den etiske diskurs velfærdsideal, om at alle skal have lige muligheder og rettigheder.

”Derfor afleder Inklusionsbegrebet også en masse andre ting, som får betydning for fagene, for træning af fællesskab og socialkompetence” Her sætter skolelederen velfærdsskolen på dagsordenen. Dette ses gennem Pedersens (2011) definition af skolen i velfærdsstaten, da den enkelte dannes til medbestemmelse gennem dialog, som har til formål at lærer eleven som mangfoldighed. Hermed er skolens pædagogiske opgave fællesskabet. Træningen af dialog til medbestemmelse, vil aflede færdigheder til profilering af Illeris’ (2012) begreb relationskompetence.

6.2.2 Profilskole R

”Men vi skal også opdrages til at vi ikke alle sammen skal gøre tingene på den samme måde. Derfor opdrager jeg de elever der er her til at behandle hinanden retfærdigt, ved at behandle hinanden forskelligt.” Skolelederen på skole R, sætter endnu et pædagogisk fokus på dagsordenen, den eksistentielle personlighed, der i fællesskabet lærer at rumme forskelligheder. Dette kan problematiseres, ved skolelederens tidligere udtalelse om pædagogikken for arbejdsmarkedet der indebar, at opfører sig ordenligt, da eleven er på arbejde. Den etiske diskussion om at være magen til eller forskellige fra ifølge Alenkær (2009), skal lærer opdrage eleven til at forstå dette dilemma.

”De skal være ordentlige menneske, inden de skal være innovative verdensborgere.” Skolelederens udtalelse tolkes som pædagogikken fra velfærdsstaten, er underlagt forudsætning at for at udvikle eleven til pædagogikken i konkurrencestaten. Hermed der den demokratiske dannelse, dialog og fællesskabet en forudsætning for kompetenceudvikling, faglig konkurrencedygtighed og skolen for arbejdslivet. Dette er i modsætning til Pedersens (2011), skarpe definition velfærdsskolen og konkurrenceskolen. Men han udelukker ikke at den ene pædagogik forudsætter den anden.¹⁴

6.2.3 Folkeskole T

”Så skal vi opdrage dem til demokrati osv. Man kan ikke alle disse ting hvis man ikke tager en uddannelse. Hvis eleverne er hægtet af, kan man ikke sidde og tale om et ægte demokrati.” Her sætter endnu en skoleleder demokratisk dannelse, som en forudsætning for videre uddannelse, og hermed for økonomisk konkurrenceevne og beskæftigelsespolitik. Eleven dannes i velfærdsskolen til selvrealisering jf. (Pedersen 2011). Skolelederen peger på eleven som den psykologiske person hvor eleven dannes til det den ikke er, nemlig til at blive moralsk, åndelig og kulturel.

¹⁴ Se kapitel 9. Det etiske øjeblik. Pedersen (2011) konkurrencestaten.

"Inklusion er for mig et spørgsmål om at der skal være plads til nogle flere børn i skolen end der har været i en lang årrække. (...) der er altid en der er den dårligste. Det har vi i en lang årrække sat et system i gang, der sendte den dårligste ud. For mig er inklusion at vi får ændret dette system, da det ikke er godt for børnene." Skolen i velfærdsstaten handler om dannelse af den enkelte gennem mødet med andre. Hermed kommer de forskellige personligheder i spil fra velfærdsskolen, nemlig den psykologiske og filosofiske, der skaber den eksistentielle personlighed. Personen mulighed for udvikling, skaber et grundlag for at deltage i et mangfoldigt samfund jf. Pedersen (2011).

6.2.4 Folkeskole B

"Skolens opgave er at uddanne og danne. For at være fræk, privatskolerne uddanner kun. Da vi som folkeskole har en blandet skare uddanner vi også." Skoleledernes udsagn, tolkes til at skolens ønskes som en velfærdsskole, da det er fællesskabet og dets mangfoldighed, som danner eleven. Faglighed og mødet med de samme personligheder i fagligheden skaber ikke den eksistentielle personlighed. Hermed peger skolelederen på at den opportunistiske personlighed, ikke kan være som enestående pædagogik.

"Inklusion er et fællesskab og her skal alle gadens børn være. Selv de mongole burde være her. Hvorfor skal dit barn ikke gå på distrikt skolen hvis det fødes her? Det er en del af det lokale fællesskab. (...) Det lokale skal bygges op via inklusion." Inklusionsbegrebet placeres på Alenkærs (2009) kollektive dimension, hvor det skal komme fællesskabet, og især det lokale fællesskab til gode, at skolen lærer eleverne at være mangfoldige. Den etiske diskurs, forsvarers i form af at, eleven lærer at være en del af det lokale fællesskab, det vil skabe et trygt lokalsamfund, hvor eleven eller borgeren vil respekterer de andre og fællesskabets lige muligheder.

"Inklusion er en tanke mod velfærdsstaten. Vi skoleledere er med til at definere rigtig meget om den danske kultur, vi er kulturbærere. Jeg tænker i refleksioner og tænker ikke på traditioner." Skolelederen placerer inklusionsbegrebet tilhørende velfærdsskolen, da hun ser inklusion som dannelse af eleverne til demokrati og fællesskab, som en del af inklusion. Samtidig påpeges vigtigheden af skolelederen opmærksomhed på deres funktion som kulturbærere. Hermed er refleksionen om skolens opgave og udviklings vej en vigtig debat i samfundet. Især eventuelle udeladelser pga. valgt fokus, kunne være til offentlig debat.

7.0 Fortolkning

I første del af min fortolkning, vil jeg ud fra mine fremkomne analyseresultater for hver skole, opstille en komparativ-skematisk model for at vise, hvilke indikatorer man kan iagttage på konkurren-

cestatens indvirkning på profilskoler og almindelige folkeskoler jf. min problemformulerings førstespørgsmål. I anden del af min fortolkning vil jeg undersøge hvorvidt inklusionstanken peger i retning af konkurrencestatsskolen – eller om den indikerer en forbliven af velfærdsstatsskolen? ligeledes jf. min problemformulerings førstespørgsmål.¹⁵

7.1. Konkurrencestatens indvirkning i skolen.

	Profilskoler (U og R)	Folkeskoler (T og B)
Konkurrencestaten		
Skolen for arbejdsmarkedet	Pædagogik med fokus på arbejdsmarkedet, og øget virksomhedstilknytning.	Fokus på faglighed til videre uddannelse.
Verdensborger	1) En del af skolens målsætning. 2) Sprog kompetence. 3) Forståelse af det globale, heraf kultur, økonomi og refleksion.	1) Lokalt, så globalt. 2) Det globale for lokal kulturforståelse 3) Det globale fylder mindre.
Den opportunistiske personlighed	1) Global handlekompetence. 2) Inklusion pga. økonomi. 3) Overfører kompetencer til arbejdsmarkedet.	1) Børn måles i individuelle ressourcer og fagligheder. 2) Børn skal at håndterer mange skrift i dagligdagen. 3) Krav om videre uddannelse
Velfærdsstaten		
Demokratisk dannelse	1) Inklusion som medborgerskab 2) Fællesskabet 3) Rumme hinandens forskelligheder.	1) Skolen skal uddanne og danne 2) Dannelse til mangfoldighed
Den eksistentielle personlighed	Dannelse til demokratisk deltagelse	Dannelse til demokratisk deltagelse

Mine resultater har vist indikatorer på både en velfærdsskole, og en konkurrencestatsskole. Konkurrenceskolen, er fremkommen via kompetenceprofiler, og det øget fokus globaliseringstendenser i skolen. Skolens opgave er blevet, at danne til videre uddannelse, og et arbejdsmarked med livslang læring. Tydeligste indikatorer imod en konkurrencestatsskole og den opportunistiske personlighed, er pædagogikken for arbejdsmarkedet, der er at iagttage på profilskolerne. Det er pædagogikken med fokus på faglighed og kompetenceudvikling, opdragelse til at håndterer en karrierer. Ligeledes er der tegn på konkurrencestatsskolen, ved prioritering af global kulturforståelse og handlekompetence, der skal skabe en bevidsthed om et globaliseret arbejdsmarked. Velfærdsstatsskolens dannel-

¹⁵ Se s. 5

se til demokratisk deltagelse, er blevet til et pædagogisk basisideal for elevens videre kompetenceudvikling. Således er den eksistentielle personlighed gjort til basis pædagogik for den opportunistiske personlighed.

Den komparative analyses konklusion mellem profilskoler og almene folkeskoler, viser en klare tendens imod konkurrencestatsskolen hos profilskolerne end i de almene folkeskoler. De almene folkeskoler, viser tendenser imod en velfærdsskole, hvor demokratisk dannelse til medbestemmelse, er sat lig skolens opgave. De almene folkeskoler har ligeledes, større fokus på lokalsamfundet og styrkelsen heraf, som prioriteres højere end det globale perspektiv i skolen. Profilskolerne viser tendenser imod en konkurrenceskole, hvor en decideret pædagogik og italesættelse af personligheden på arbejdspladsen, finder sted på skolens gange. Den globale dimension i skolen findes på profilskolernes målsætning, som udføres via internationalt samarbejde, udvikling af sprogkompetence og bevisliggørelse af det globale arbejdsmarked.¹⁶

En vurdering af denne udvikling, kan være et større overskud til inddragelse af konkurrenceskolens pædagogik på profilskolerne. Hvor folkeskolerne ”kun” via sine måske større udfordrede elever, har fokus på udvikling af basisdannelsen, den eksistentielle personlighed. Pedersens (2011), teori om *konkurrencestaten*, er under udvikling, ses i min undersøgelse ved at profilskolerne er blevet mere konkurrencestatsskoler, med fokus på det globale og arbejdslivet.¹⁷ Værdidilemmaet opstår, hvis nogle elever vil være længere bagud end hvis de ikke besidder den opportunistiske personlighed som andre, og hermed ikke er rustet til et fremtidigt arbejdsliv. Burde forældrene ikke være med til at føre debatten om dette værdidilemma? Hvor forældre gruppen i debatten forhåbentligt vil repræsentere de fem matchgrupper. For er det etisk forsvarligt at skolepolitikken er blevet en del af den økonomiske beskæftigelsespolitik og ønsker majoriteten dette for skolen? Hvilken betydning har det for lærerne og eksempelvis undervisningen i samfundsfag at konkurrencestaten langsomt er ved at vinde indpas? Disse spørgsmål vil jeg belyse i min vurdering.

¹⁶ Bemærk folkeskolens formålsparagraf rummer både det globale perspektiv, ved fokus på en forståelse for andre lande og deres kultur. Men rummer det demokratiske dannelses perspektiv, da folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, retligheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

¹⁷ Dette skaber en refleksion angående følgende spørgsmål: Men hvis de udfordrede skolen ikke har blik for det globale og den opportunistiske personlighed på samme måde som profilskolerne er der så elever der vil være fortabt i en verden med stigende globalisering? Kan beskæftigelsespolitikken og den økonomiske konkurrenceevne bærer at nogle skoler, ikke uddanner eleven til at blive motiveret af globaliserede økonomiske incitamenter og et arbejdsmarked? Er den en offentlig bevidsthed omkring skolerne forskellige udvikling? Og er dette en værdikonflikt eller er det en naturlig del af det at være i et samfund?

7.2. Inklusion en tendens imod...?

Er inklusion en tendens man kan iagttage imod konkurrencestats- eller velfærdsstatsskolen? Eller kan det stilles så firkantet op? Svaret er nej. I min undersøgelse peger inklusion både mod konkurrencestats- og velfærdsstatsskolen.

Inklusion som velfærdsstanke, set i ledelsesperspektivet i min undersøgelse, som pædagogikken for fællesskabet. Inklusion, er på skolerne blevet et samlingsbegreb om pædagogikken angående integration, mangfoldighed og den eksistentielle personlighed, demokratisk deltagelse og medborgerskab. De børn der vurderes som tilhørende specialområdet, opfatter velfærdsstaten, som en særlig omsorg for mennesket, at give dem mulighed for at gå på specialskole. Ligeledes bakkes pædagogikken om fællesskabet, op af undersøgelser, der viser at flere børn der er socialiseret i institutionslivet har svært ved at stå på egne ben på længere sigt, i forhold til børn der er socialiseret i det almene (Haugaard 2011). Pædagogikken for fællesskabet problematiseres ved undersøgelser som kammeratskabseffekten, herom mere i diskussionsafsnittet.

Inklusion som konkurrencestatstanke, ses i en skolepolitik der bliver påvirket af økonomiske incitamenter i samfundet, især i nutidens finanskrise. Således bliver en større andel af elever inkluderet i normalundervisningen i folkeskolen. Hermed vil flere borgere føle sig inkluderet, og i bedre grad kunne slippe institutionslivet, pga. krav til selvstændighed i folkeskolen. Således vil borgeren i højere grad kunne tage andel i arbejdslivet og bidrage til den globale økonomiske konkurrenceevne. Hermed får man flere borgere med værdifulde kompetenceprofiler. Sådan bliver den samlede konkurrenceevne højnet, da videnssamfundet vil styrkes.

I min undersøgelse ses tendenser for, at inklusion både er en velfærdsstatstanke og en konkurrencestatstanke. Således er velfærdsstats- og konkurrencestatsskolen, to variable i skolens udviklingsbane, der ikke kan bestemmes til nogen størrelse eller omfang på nuværende tidspunkt. Hvis konkurrencestaten er en variabel i skolens udviklingsbane, som ikke kan frasiges af en nulregel, kan det konkluderes at konkurrencestatsskolen er til at iagttage i min undersøgelse og derfor eksisterer. Men man kender ikke variabelens omfang, og det er hermed svært at forudsige variabelens størrelse og kommende position ud fra min snævreundersøgelse. Hvilken betydning denne variabels tilstedeværelse har, kan kun fremtiden vise.

Skal jeg vurdere konkurrencestatens konksekvenser, vil man på den ene side kunne sige at konkurrencestaten udgør en trussel imod velfærdsstatens menneskeforståelse eller lighedstanke. Eller på den anden siden påstå at konkurrencestaten fremmer den enkeltes ansvar for den samfundsøkon-

miske udvikling, herunder den enkeltes ansvar for at tilrettelægge eget liv. Men konkurrencestaten er et mangesidet fænomen, som er vanskeligt at indpasse under en bestemt ideologi eller normativ skabelon, derfor er konkurrencestatens kapacitet og konsekvenser på nuværende tidspunkt uoverskuelige (Pedersen 2011:276).

8.0 Delkonklusion

Fortolkningsafsnit giver en sammenfatning af mine fremkomne analyseresultater, således vil denne delkonklusion være fattet i korthed. Min analyse viste at det var tendenser på velfærds- og konkurrenceskolene både på profilskoler og almene folkeskoler. Min undersøgelse viste at pædagogikken for fællesskabet og demokratisk dannelse var et basisideal for alle skolerne, hermed var den eksistentielle personlighed, et trin på stigen for at eleven kan opnå den opportunistiske personlighed. Dog formåede profilskolerne at tillægge pædagogikken for arbejdsmarkedet, og eleven som verdensborger. Verdensborgerperspektivet blev belyst som en del af skolens målsætning og formål på profilskolerne, hvor de almene folkeskoler ikke følte det store blik for det globale samfund input i skolen, da sammenhængskraften i det lokale bliver vægtet højere.

Inklusionstanken som tendens mod velfærds- eller konkurrenceskolene, kan ikke give et klar billede af skolen udviklingsbane. Inklusion i velfærdsskolen, i form af en skole for alle, hvor pædagogikken for fællesskabet og demokratisk dannelse er i centrum, og en humanitær hjælp til eleverne der ekskluderes til specialområdet. Inklusionstanken i konkurrencestatsskolen, er påvirket af de økonomiske besparelses tendenser i nutidens finanskriser. Samtidig med at flere borgere gøres til en del af arbejdsstyrken og hermed global konkurrenceevne. Men pga. min analyses fremkomne resultater, kan man i min undersøgelse påvise at konkurrencestatens pædagogik, er at iagttage i skolen, men hvor stor en indvirkning den har på skolen generelt i Danmark, er svært at påvise ud fra min undersøgelse.

Min vurdering af at konkurrencestaten er at iagttage på skolerne i min undersøgelse, er en bemærkelsesværdig udvikling. Denne udvikling burde være til debat i samfundet, da vi kan ende som konkurrencestatsskolens eksemplariske eksempel, som skolen i Singapore. Denne bekymring opstår da, skolerne næsten benytter en indiskutabel pædagogik, omhandlende eleven skal udvikles til et at tage ansvar for samfundets økonomiske incitament, ved at lærer at forholde sig til arbejdslivet i skolen. Det todelte samfund der vil opstå mellem dem der er inden og uden for arbejdsmarkedet, vil også i skole skabe inklusion og eksklusion. Som lærere er det vigtigt at man forsøger at minimere denne

retorik. Konkurrencestatsskolen er ligeledes godt for den enkeltes bevidsthed om den økonomiske samfundsudvikling og skolens fokus på faglighed, kompetencer og kvalifikationer. At eleven konkurrencestatsskolen er bedre rustet til arbejdsmarkedet, men folkeskolen skal ikke ses som et lukket system. Folkeskolen skal ses som en del af uddannelsessystemet som helhed. Jeg mener, at folkeskolen kan fokusere mere på en velfærdstatsskole og udvikling af den eksistentielle personlighed, hvor gymnasiale og videregående uddannelser i højere grad burde være præget af en konkurrencestatsskole, og have pædagogikken om den opportunistiske personlighed. For hvis folkeskolen skal udvikles til en konkurrencestatsskole, skal der debatteres en fordelingspolitik.

9.0 Vurdering

I min vurdering vil jeg reflektere over konkurrencestatens legitimering og hvordan mit eget fagsyn som samfundsfaglærer påvirkes af konkurrencestatens indvirkning jf. anden del den af mit problemformuleringsspørgsmål.¹⁸

9.1 Konkurrencestatens legitimering?

Konkurrencestatens legitimering, stiller spørgsmål ved konkurrencestatsskolen, etiske og normative legitimering. Er det majoritets ønske om en skole for arbejdslivet? Nogle elever kan føle en intimisering ved pædagogikken for arbejdslivet, er det stadig legitimt at danne dem efter pædagogikken for arbejdslivet og kan elever der føler en intimisering omkring denne pædagogik sige fra? Derfor er debatten, og læreres refleksion omkring denne udvikling, en vigtig del af lærere arbejdet og især som samfundsfaglæreren, skal man danne til skolen for velfærdsstaten eller konkurrencestaten.

Tilstedeværelsen af konkurrencestaten forudsætter nye opgaver, som består i at udvikle viden, effektivisere den offentlige sektor, og får den enkelte til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Disse nye opgaver behøver ikke tilsidesætte velfærdsstatens klassiske opgaver, men hvor velfærdsstatens opgave var at skabe lige muligheder til alle, vil konkurrencestaten understrege sociale uligheder ved at fordele rettigheder og pligter, alt efter hvor den enkelte bliver placeret administrativt i det sociale hierarki. Hermed udvikles under konkurrencestaten, det todelte samfund, nemlig det samfund der skelner mellem dem er udenfor og dem der er inden for arbejdsmarkedet (Pedersen 2011: 277-278). Derfor sondrer konkurrencestaten mellem det inkluderende og ekskluderende. Derfor er det vigtigt for lærere at være opmærksomme på denne problemstilling, og man via professionen prøver at danne eleven til at være respekterende og anerkende overfor denne sondring. Ligeledes er det vigtigt at

¹⁸ Se s. 5.

vi som lærer, forsøger at minimere den sociale arv pga. denne skarpe sontring. Ligeledes vil jeg som samfundsfaglærer undervise i denne sontring og evt. benytte gæstelærer.

Stig Broström, opponerer imod en konkurrencestatsskole, og argumenterer for en genrejsning af dannelsesskolen. Dette gør han i artiklen, *Enhedsskolen – i konkurrencestaten*. At konkurrencestaten vinder frem, er en snæver faglighed på bekostning af almindelig og demokrati har fyldt skolen ud. Det skal diskuteres, hvordan balancen i skolen kan genoprettes og hvordan tabte kvaliteter fra velfærdsstaten kan genetableres. Hvis velfærdsstatens dannelsesskole skal genrejses. Må lærer tænke pædagogisk visionært, inden de konkretiserer pædagogikken og undervisningen gennem formulering af mål, delmål, og konkrete undervisningsaktiviteter. Læreren skal sikre det faglige indhold, men der skal efter Broström mere til. Med udgangspunkt i almene kultur- og samfundsforhold og i elevens forudsætninger, skal dannelsesidealet indkredse væsentlige emner, problemer og begreber, som kan hjælpe dem til at håndtere hverdagslivet her og nu, og samfundslivet på længere sigt. Læreren skal arbejde med Klafkis kategorial dannelse¹⁹, hvor eleven ikke skal præsenteres for et idealiseret billede af virkeligheden, men heller ikke overrumples brutalt (Broström 2012:18-29). Her peges på at konkurrencestaten ikke er legitim og at lærerne skal være med til at genskabe velfærdsstaten. Dette lægger op til at lærerne, skal tage stilling i debatten, og eksempelvis i samfundsfag skal undervise eleven i udviklingen af konkurrencestaten.

9.2 Didaktiske overvejelser i samfundsfag

Hansen (2004), skriver at der hver dag må tages et valg og et fravalg af hvilket stof der præsenteres for eleverne i samfundsfag. Derfor indeholder enhver form for samfundsvidenskab en reduktion, af den samfundsmæssige kompleksitet. Den sekventielle tænkning i samfundsfag, er præget af en fragmentarisk forståelse af samfundsmæssige sammenhænge, og er ikke i stand til at se længere end det umiddelbart antagelige. Den lineære tænkning indeholder årsagsforklaringer, som rummer få parametre, og dermed også i en vidt omfang er i stand til at afdække sammenhænge og mønstre i den sociale, politiske og økonomiske udvikling. Den systemiske tænkning tager udgangspunkt i, at samfundsfaglige sammenhænge er mangeparametriske, og årsagsforklaringer kræver indsigt i kom-

¹⁹Klafkis kategorial dannelse defineres som "Det fænomen, ved hvilket vi - i vor egen oplevelse eller i forståelsen af andre mennesker - umiddelbart begriber enheden af et objektivt (materielt) og et subjektivt (formelt) moment." (Klafki 1983, s. 61)

plicerede mønstre og sammenhænge. Begivenheder placeres i større sammenhænge, dvs. der er refleksivitet i omgangen med samfundsvidenskabelig viden (Hansen 2004: 8-17).

Hermed skal centrale begreber i samfundsvidenskaben eks. Værdier, magt, ideologi, demokrati kobles til konkrete samfundsmæssige forhold, det kan gøres ved hjælp af metaforik, så som det økonomiske kredsløb osv. Men kan denne kompleksitet reduktion være fyldestgørende for eleven, når nye tendenser peger i retningen af en konkurrencestat. Jeg er i tvivl, om mine elever skal undervises i tendenser som udviklingen mellem velfærdsstaten og konkurrencestaten, eller om der skal fokusere på en mere sekventiel tænkning hos eleven og satse på videre livslang læring. Som samfundsfaglærer er min erfaring, at det ofte er en udfordring at nå til den lineære eller systemiske tænkning, da eleven ofte stopper op i faktuelle forklaringer af begreber eller ved den sekventielle tænkning. Derfor opgives ofte mere refleksive emner. Men jeg er af den overbevisning, at mine elever skal opdateres med den nyeste viden, da det er en del af samfundsvidenskaben. Derfor er mit fagsyn, at eleven skal klædes på til at kunne deltage aktivt i samfundet, og hvis samfundet er en konkurrencestat skal eleven undervises i dette.²⁰

Lektor på DPU Jens Erik Kristensen har i dansk pædagogisk tidskrift skrevet artiklen, *viljen til inklusion- en samtidsdiagnostisk indkredsning af en ny politisk-pædagogisk dagsorden*. Kristensen (2012), postulerer at inklusion er centralt i den konkurrencestatslige omlægning af velfærdspolitikken. Nationalstaterne har været tvunget til at gentænke forholdet mellem stats- og medborgerskabets inklusive og eksklusive dimensioner. Frem for velfærdsstatens beskyttelse, forsørgelse og kompensation i socialpolitikken, handler det i dag om at mobilisere, forebygge, selvforsørge og inklusion. Velfærdsstaten hviler på det samfundsmæssige kompromis mellem det sociale og økonomiske, hvor konkurrencestaten stræber efter en høj korrelation mellem dens ydre konkurrencekræft og dens indre sammenhængskraft. Konkurrencestaten er afhængige af den individuelle og organisatoriske innovationsevne, som er afhængig af medarbejdernes uddannelsesniveau, og kreative og innovative kompetencer. Derfor er inklusionstanken båret af konkurrencestatens sammenhængskraft, vi skal have alle med, for alle skal bidrage. Men i nok så rummelige og inklusive fællesskaber vil der altid være nogen der falder fra, derfor er eksklusion en realitet. (Kristensen 2012:51-58)

²⁰ Dette underbygges af fælles mål for samfundsfag; " *Undervisningen skal medvirke til, at eleverne udvikler kompetencer, kritisk sans og et personligt tilegnet værdigrundlag, der gør det muligt for dem, at deltage kvalificeret og engageret i samfundsudviklingen.* " (Undervisningsministeriet 2009:3).

Kristensen peger på innovation som livredder for den danske økonomiske konkurrenceevne. Derfor vurderer jeg innovationsevnen, til at være det nye »hvordan« i skolen. Som lærer, både i samfundsfag og andre fag, kan innovation være et didaktiskværktøj, der lærer eleven om kreativitet, problemløsning og mangfoldighed. Innovation, er et rum hvor man ideudvikler i fællesskabet med individer der er forskellig fra en selv. Derfor kan innovation som didaktiskværktøj, rumme velfærdsstatens demokratiske dannelse til medbestemmelse, og eksistentielle personlighed. Samtidig rummer, det konkurrencestatens fællesskab gennem faglighed, skolen mod arbejdslivet, og en opretholdelse af en konkurrencedygtig vidensøkonomi. Didaktiske handlingsanvisninger som; Spencer Kagens Cooperative Learning, og Hilbert Meyers struktureret undervisning, med blandt metodemangfoldighed og Duun og Duuns læringsstile, vil bl.a. kunne komme i spil under innovationsskolen. Dette vurderer jeg som en mulig løsning, på at forene konkurrencestaten og velfærdstatens pædagogikker i skolen. Derfor er mig fagsyn funderet på, at man skal benytte innovation som didaktiskværktøj i skolen, både i samfundsfag, matematik, religion osv.

10. Diskussion

Mit diskussionsafsnit vil være opdelt i to; hvor det første afsnit vil være en kort kildekritik af min primærlitteratur, med videre diskussionsspørgsmål til mundtlig eksamen. Anden del vil være en metodekritik af egen undersøgelse.

10.1 Kildekritik

Min primærlitteratur gennem opgaven har været Ove K. Pedersens (2011) *konkurrencestaten*, derfor har jeg valgt at fokusere min kildekritik af hans værk. Man kan kritisere hans værk for mangel på evidens, da der ikke er nogen større empiriske undersøgelser, der er lagt til grund for hans antagelser. Hermed er hans empiri meget implicit, da det er historiske tendenser han analyserer og perspektiverer til fremtidige tendenser. Han mangler analyser af de benyttede økonomiske talrækker, og hans afhandling mangler noter og henvisninger. Ligeledes diskuterer han ikke konkurrencestatens indvielse, men ser det som en uundgåelig udvikling, der er baseret på hans refleksion om dens konsekvenser og legitimering. Han redegør ikke for hvor hans begreb konkurrencestaten, og hvor det er inspireret fra. Mit bud er Kemp (2005).

Pedersens (2011) optegnelser af konkurrencestatsskole skaber refleksion om skolens opgave, som dannelse- eller uddannelsesskole. Når skolen beskæftiger sig med dannelse, ses på forhold, der primært vedrører det enkelte individ, og hans eller hendes indlejring i det omgivne samfund. Men når

skolen beskæftiger sig med kompetence eller færdigheder, sættes det i relations til konkrete situationer, hvor kompetencen manifesterer sig i tilknytning til løsning af et problem eller udfordring (Nordenbo: 2011:44-62). Uddannelse er et middel til at bibringe til samfundsnyttige kompetence. Hvis skolen både består af dannelse og uddannelse, hvad bør vi så dannes til? Konkurrencestaten? Begreberne dannelse og kompetence prøver begge at afgrænse formålet med uddannelse. I dag er kompetence mere og mere vundet indpas gennem den neoliberale uddannelsespolitik. Kompetence ses således som konkurrencestaten møntfod. Vil markedsretorikken i skolen kunne sikre samfundets sammenhængskraft? eller splitte i mennesket, inden- og udenfor arbejdsmarkedet?

Arbejderbevægelsens erhvervsråd har i 2012 udgivet rapporten, *Uddannelse skal styrkes gennem livet*. Her påpeges, at de stærke elever trækker de svage op i klassen, derfor pointeres en såkaldt, *Kammeratskabseffekt*: ”Hvis andelen af børn fra ressourcetsvage hjem overstiger 30 pct. i en klasse, så stiger risikoen for at stå uden uddannelse markant for alle elever.” (AE 2012:46). Hvis andelen af ressourcetsvage elever overstiger 30 procent i klassen, er de ressourcetsvage familier således en trussel mod den danske konkurrencestat? Kan inklusion som på den ene side er konkurrencestatens økonomiske spareøvelse, gå ind og hæmme den danske vidensøkonomi? Skal dette problem løses ved omfordeling af de ressourcetsvage, eller skal man modsat rettet niveauopdele og forsøge at gøre de dygtigere endnu dygtigere, til udligning af de ressourcetsvage? Debatten om skolens nye opgave burde være til offentlig debat, da kammeratskabseffekten er den største trussel mod konkurrencestaten. Men på den anden side har kammeratskabseffekten også en positiveffekt ved, at mange stærke elever i klassen kan trække ressourcetsvage elever op. Hvordan kan dette paradigme løses, så folkeskolen kan bibeholde sin diversitet?

10.2 Metodekritik

Mit undersøgelsesdesigns fejkilder er opdelt i empiriske- og opgavens. Jeg vil først påpege, min empiriske fejkilder. Validiteten af mit empiriske materiale er begrænset, pga. dens snævre omfang på kun fire skoler. Skulle min undersøgelse gælde som normativt empirisk materiale, skulle undersøgelsen omfatte ca. 1200 skoler udtrukket efter tilfældighedsprincippet. Ligeledes er min egen position som forsker begrænset pga. af den begrænsede erfaring på dette område. Hermed kan der i interviewene være opstået en såkaldt intervieweffekt, hvor jeg som interviewer kan have påvirket informanten gennem ydre kendetegn og opførsel. Således er der også opstået en spørgsmåleffekt, hvor jeg som interviewer ind imellem kan have stillet for ledende spørgsmål, som ind imellem har øget chancen for at få det ønskværdige svar. Fejkilden konteksteffekt, er opstået når nogle af skole-

lederne nævner konkurrencestaten flere steder under interviewet, dette kan skyldes at der i mere åbne spørgsmålsformuleringer er blevet lagt op til dette. Da interviewguiden prøver at skjule en undersøgelse af konkurrencestatens udvikling. Derfor ville en evaluering efter de første interviews have resulteret i en omstrukturering af spørgsmålenes rækkefølge

Mine teoretiske fejkilder består i min opgaves favorisering af min primærkilde Ove K. Pedersens bog *konkurrencestaten*. Jeg benytter intet samfundsvidenskabeligt værk, til kritisk analyse af *konkurrencestaten*. Men da der ikke på nuværende tidspunkt er udgivet et værk der står i opposition til *konkurrencestaten*, er dette en vanskelig udfordring. Ligeledes skal som fejkilde nævnes et omfattende benyttelse af kildehenvisninger, der kan være til forstyrrelse for læseren.

11. Konklusion

Min problemformulering opdelt i to forgreninger. Den første forgrening af min undersøgelse bestod i, *Jeg ønsker at undersøge hvorvidt og i givet fald hvilke indikatorer man kan iagttage på konkurrencestatens indvirkning på profilskoler og almindelige folkeskoler? herunder ønsker jeg at undersøge hvorvidt inklusionstanken peger i retning af konkurrencestatsskolen – eller om den indikerer en forbliven af velfærdsstatsskolen?* Herom valgte jeg taksonomisk at redegøre for forskelle og ligheder på konkurrencestatsskolen og velfærdsstatsskolen, under henholdsvis hvert perspektiv. Konkurrencestatsskolen er ifølge Pedersen (2011), skolen for arbejdslivet og gøre den enkelte til rådgiver for arbejdsmarkedet, hvor kompetence og færdigheder bliver den nye møntfod for erhvervslivet. Derfor bliver skolen en del af beskæftigelsespolitikken, som underlægger den globale konkurrenceevne. Hjetland (2006), forsætter i tråd med Pedersen (2011), uddannelse er på vej fra det videnskabelige system over i det økonomiske system, hvor forskning skal være innovativ og konkurrencedygtig for vidensbaseret økonomi. Herman (2008), ophæver lærer til videnproducenter, der skal starte elevens proces af livslang læring. Herman (2008), definere kompetence som forgængelig, kompetence er evnen og beredskabet gennem handling at møde en udfordring, hvor udfordringen er kontekstbestemt. Kemp (2005), tilføjer verdensborgeren som pædagogisk ideal, hvor eleven som verdensborger forstå sig selv som borger af to samfund, nemlig nationalborger og verdensborger. Den gode elev som verdensborger, forstå at stille krav til læreren, være kritisk og stille spørgsmålstegn ved overnationale instanser. Han opstiller tre vigtige temaer i skolen for at inddrage det globale perspektiv, den finansielle globalisering, forholdet mellem nationer og kulturer, og klodens bæredygtige udvikling. Inklusion i konkurrencestaten, kan ses som skolens overgang til det økonomiske

system, hvor inklusion er en besparelse af midler til specialskoler, som flyttes til folkeskolen. Hermed er skolen under påvirkning af økonomiske incitamenter.

Ifølge Pedersen (2011) har skolen i velfærdsstaten, til opgave at danne eleven til at deltage i samfundets fællesskab. Dannelse af den enkelte skal ske gennem dialog, hermed prioriteres demokratisk dannelse over færdigheder til erhvervslivet. Inklusion, i velfærdsstaten, ses todelt. For det første som læren om mangfoldighed, da det er en pædagogikken er for fællesskabet. For det andet, som en velfærdstanke at tage hånd om eleven ved at sende eleven på specialskole.

For at kunne belyse den del af min problemformulerings analytiske taksonomi; *hvilke indikatorer der er at iagttage på konkurrencestatens indvirkning på profilskoler og folkeskoler*. Mit empiriske materiale, består af det halvåbne kvalitative med fire skoleleders organisatoriske blik på skolen. Dette er henholdsvis til en komparativ analyse mellem to profilskoler, og to almene skoleskoler.

Min diskursanalyse viste at det var tendenser på velfærds- og konkurrenceskolen, både på profilskoler og almene folkeskoler. Undersøgelsen viste at pædagogikken for fællesskabet og demokratisk dannelse, var et basisideal for alle skolerne, hermed tolkes det at den eksistentielle personlighed, ses som et trin på stigen for at eleven kan opnå den opportunistiske personlighed. Dog formåede profilskolerne, i modsætning til de almene folkeskoler, at tillægge pædagogikken for arbejdsmarkedet og eleven som verdensborger. Verdensborgerperspektivet blev prioriteret så højt på profilskolerne, at det blev belyst som en del af skolen målsætning og formål. Hvor de almene folkeskoler ikke havde det store fokus på det globale perspektiv, da sammenhængskraften i det lokale bliver vægtet højere.

I min fortolkning undersøgte jeg den del af min problemformulering, *herunder ønsker jeg at undersøge hvorvidt inklusionstanken peger i retning af konkurrencestatsskolen – eller om den indikerer en forbliven af velfærdsstatsskolen?*” Inklusionstanken, som tendens mod velfærds- eller konkurrenceskolen, kan ikke give et klar billede af skolen udviklingsbane. Inklusion ses på skolen både som i velfærdsskolen, i form af en skole for alle, hvor pædagogikken er for fællesskabet og demokratisk dannelse. Skolerne påpeger ligeledes inklusionstanken i konkurrencestatsskolen, som er påvirket af de økonomiske besparelser tendenser i nutidens finanskrise. Da arbejdsstyrken udvides med at flere borgere og samfundet bliver konkurrencedygtig inden for videns baseret økonomi. Men pga. min analyses fremkomne resultater, kan man i min undersøgelse påvise at konkurrencestatens pædagogik, er at iagttage i skolen. Men konkurrencestaten er et mangesidet fænomen, som er van-

skeligt at indpasse under en bestemt ideologi eller normativ skabelon, derfor er konkurrencestatens kapacitet og konsekvenser på nuværende tidspunkt uoverskuelige (Pedersen 2011:276).

Min vurdering omfatter spørgsmål, *Derudover ønsker jeg afsluttende at reflektere over, hvordan mit eget fagsyn som samfundsfaglærer påvirkes af konkurrencestatens indvirkning.* Som lærer vil man altid reflektere over skolens etiske grundlag, derfor problematiseres skolens normativitet, og legitimeringen af konkurrencestatens indvirkning er et ønske fra majoriteten. Konkurrencestaten vil skabe det todelte samfund, nemlig dem inden og uden for arbejdsmarkedet. Hvordan kan denne splittes legitimeres, og er det skolens, og hermed lærernes opgave at forsøge at udligne denne splittes? Dette er en del af skolens hvordan, som lærer, burde have en refleksion omkring. Som underviser i samfundsfag skaber det refleksion om fagets krav til kompleksitetsreduktion, hvor selektering af stoffet bliver problematiseret, ved om eleven dannes til at være aktiv samfundsborger, der har redskaberne til fremtidens konkurrencestat. Et didaktiskværktøj, i den rummelige skole i konkurrencestaten, vurderer jeg som innovation, der både rummer velfærdsstatens fællesskabspædagogik og konkurrencestatens påvirkning af personen til at tage ansvar for økonomiske incitamenter.

Min diskussion er opdelt i to diskussioner, det første er teoretiskkritik og det andet er metodekritik. I min teoretiske kritik benytter jeg AE (2012) påtegninger til at problematisere inklusion som hæmmende på den danske konkurrenceevne. Da fagligheden i klassen vil falde hvis procentdelen af resourcesvage elever vil overstige 30 i klassen. Hvordan er løses denne problematik er det ved en fordelingspolitik af resourcesvage elever? Videre uddannelse af lærer? To lærerordninger? Nordenbo (2011) benyttes til at problematisere en skole for arbejdsmarkedet og denne kløft mellem at ekskludere og inkludere elever til arbejdsmarkedet. Til slut problematiserer jeg min egen undersøgelse, først ved mine empiriske fejkilder og til slut mine teoretiske fejkilder.

12. Perspektivering

I min perspektivering vil jeg inddrage to nye perspektiver, som jeg er blevet opmærksom på i løbet af min undersøgelse.

12.1 Sociologernes perspektiv

Jeg vil inddrage Pierre Bourdieus teori om habitus og socialkapital, og Anthony Giddens teori om EU's globalisering.

12.1.1 Anthony Giddens

Hvor det præindustrielle og det industrielle samfund havde fagbevægelsen og organisationerne, som fællesskabet der dannede grundlag for fælles fremgang og udvikling. Så pointerer Giddens med hans tre dynamikker; 1) udskillelsen af tid og rum, 2) udskillelse af sociale relationer og 3) krav om det refleksive menneske. At forholdet mellem individ og fællesskab er blevet udlejret i det postmoderne samfund. Organisationernes fællesskabs definitionsmagt, og de statslige institutioners dannelses definitionsmagt er ikke vigtig for individet, i dag vælger vi selv hvilke eksperter vi tror på og vi tror på selvdannelse. I hans strukturteori beskriver han ligeledes at fællesskaber ikke handler, det er kun individer der handler, på baggrund af deres egne refleksioner. Dette fravær af samfunds-dannelse og fraværet af det almene vil i Giddens perspektiv, være en af årsagerne til at samfundet i dag ikke handler om at danne borgere gennem uddannelsesinstitutionerne, men i stedet uddanne individer til en globaliseret verden (Pedersen & Olesen 2000: 126-130). Giddens perspektiv på konkurrencestatsskolen er, at skolen kun skal uddanne og ikke danne. Skolen skal give eleven redskaber til at håndtere det globale ekspertsamfund og udvikle eleven som det refleksive menneske.

12.1.2 Pierre Bourdieu-

Bourdieu teoretiske system omhandler begreberne habitus, felt og kapitaler. Habitus er mennesket bevidste og ubevidste livserfaringer. Habitus afgør hvorledes mennesket agere i de forskellige felter (Pedersen & Olesen 2000: 142-146). Institutioner tillægger forskellige kapitaler, forskellige værdier. Den dominerende magt i feltet bestemmer hvilken værdi kapitalerne tillægges, og dette kalder Bourdieu symbolsk vold, da de resterende i feltet er nødsaget til at indordne sig. Dette har en stor betydning for udformning af individets habitus. Derfor vil det enkelte individ søge gruppedannelse på baggrund af deres habitus. Dette gælder ligeledes valg af uddannelse og arbejdsliv. (Thorndahl 2008: 129-133). Hermed stiller Bourdieu definitionsmagterne, værdinedsættelse af konkurrencestaten og at det kan betegnes som symbolsk vold, da det kan have stor betydning for elevens habitus og forskellige kapitaler. Man kan evt. bibringe en debat om magt ved brug af Michael Foucaults magtbegreb.

12.2 Den finske skole.

I dette afsnit vil jeg kort præsentere Frans Ørsted Andersnes bog, *Verdens bedste folkeskole*

12.2.1 Den finske skole

Hvorfor står der ikke en lignende glorie om lærerne i Danmark, når skolens rammer er så parallelle de to lande imellem? Finland og Danmark er begge nordiske velfærdssamfund, lærernes løn og ansættelsesforhold er nogenlunde ens, befolkningernes sociale og økonomiske forhold ligner hinanden

til forveksling, og uddannelsespolitisk er danskernes og finnernes pædagogiske grundværdier rod-fæstet i den samme enhedsskoletanke. Bogen, *Verdens bedste folkeskole*, giver nøglen til at forstå, hvor de afgørende forskelle mellem den danske og finske skoler ligger. Svaret er: i selve læringsmiljøet. Analysen fokuserer på 21 forskellige nuancer af et godt læringsmiljø, bl.a. omgangstone, brug af positiv psykologi, undervisningens målrettethed, mængden af lektier og om læreren mestrer sit stof. På flere af disse punkter kan den danske skole forbedres (Andersen 2010:15-25). Hvad kan den danske skole lære af den finske skole? Vil en inspiration kunne redde den danske økonomi?

13. Litteraturliste

Alenkær, Rasmus (2009) *Den inkluderende skole- en grundbog*. København K: Frydenlund. 1 udgave, 2 oplag.

Andersen, Frans Ørsted (2010) *Verdens bedste folkeskole- det dansk finske læring miljø*. Århus: Aarhus universitetsforlag.

Arbejderbevægelsens erhvervsråd (2012) *Uddannelse skal styrkes gennem livet*. Lokaliseret d. 26.03.13 på:

<http://ae.dk/files/image/kapitel-4.pdf>

Broström, Stig (2012) *Enhedsskolen i konkurrencestaten*. KVAN(32) 93, 18-29.

Christiansen, Rene B. (2011) *Skolens skjulte lærerplan*. | : Kristensen, Hans Jørgen & Laursen, Per Fibæk (red.) *Gyldendals pædagogik håndbog- otte tilgange til pædagogik*. (s. 127-143). København: Gyldendal. 1 udgave, 1 oplag.

Hansen, Mogens (2004) *At tænke samfundsfagligt- et bidrag til dannelsen* | : Knudsen, Jytte Merete & Henriksen, Per (red.) *Samfundsfags didaktik*. (s. 8-17). København Ø: Forlaget Columbus. 1 udgave, 1 oplag.

Haugaard, Anette (2011) *Inklusion- fællesskabets pædagogik*. Lokaliseret d. 18.03.13 på:

[http://www.bupl.dk/iwfile/BALG-8ETGPE/\\$file/10inklusion.pdf](http://www.bupl.dk/iwfile/BALG-8ETGPE/$file/10inklusion.pdf)

Hermann, Stefan (2008) *Et diagnostisk landkort over kompetenceudvikling og læring*. København NV: Danmarks pædagogiske universitetsforlag. 3. udgave, 2. oplag.

Hjetland, Robert (2006) *Uddannelse og arbejdsmarked*. Københavns universitet: Det samfundsvidenskabelige fakultet.

Illeris, Knud (2012) *Kompetence- hvad- hvorfor- hvordan?* Frederiksberg C. Samfundslitteratur. 2 udgave.

Jørgensen, Marianne Winther & Phillips, Louise (1999) *Diskurs Analyse-som teori og metode*. Frederiksberg C: Roskilde universitets forlag. 1 udgave.

Kemp, Per (2005) *Verdensborgensom pædagogisk ideal*. København K: Hans Reitzels forlag. 1 udgave, 1 oplag.

Klafki, Wolfgang (1983) *Kategorial dannelse og kritisk konstruktiv pædagogik*. NNF Arnold Busck.

Kristensen, Jens Erik (2012) Viljen til inklusion- en samtidsdiagnostisk indkredsning af en ny politisk-pædagogisk dagsorden. *Dansk pædagogisk tidsskrift* 4(12), 51-58.

Kvale, Steinar (1994) *Interview- en introduktion til det kvalitative interview*. København: Hans Reitzels forlag. 1 udgave, 5 oplag.

Københavns kommune (2011) *Profilskoler*. Lokaliseret d. 27.03.13 på:

<http://subsite.kk.dk/sitecore/content/subsites/profilskoler/subsitefrontpage.aspx>

Larsen, Ann Kristin (2010) *En enklere metode- vejledning i samfundsvidenskabelige forskningsmetoder*. København: Akademisk forlag. 1 udgave, 1 oplag.

Laursen, Per Fibæk; Egelund Niels; Sørensen, Birgitte Holm; Tetler Susan; Langager Søren; Hvid Pernille; Andersen Jens; Hansen Ole; Nielsen Jørn; Godrim Finn; Rønsholdt; Nielsen Dorthe; Hertz Søren (2004) *Den rummelige skole- et fælles ansvar*. Vejle: Krighs forlag. 4 oplag.

Lund, Henrik Herløv (2012) Inklusionens økonomi er en spareøvelse. *Dansk pædagogisk tidsskrift* 4(12), 17-22.

Ministeriet for børn og unge (2006) *folkeskolens formålsparagraf*. lokaliseret d. 25.02.13

<http://www.uvm.dk/Uddannelser-og-dagtilbud/Folkeskolen/Faelles-Maal/Folkeskolens-formaalsparagraf>.

Ministeriet for børn og unge (2012) *fakta om inklusion*. Lokaliseret d. 18.03.13. på:

<http://www.uvm.dk/I-fokus/Inklusion/Fakta-om-inklusion>

Nordenbo, Svend Erik (2011) *Dannelse, kompetence og uddannelse*. | : Kristensen, Hans Jørgen & Laursen, Per Fibæk (red.) *Gyldendals pædagogik håndbog- otte tilgange til pædagogik*. (s. 44-62). København: Gyldendal. 1 udgave, 1 oplag.

Pedersen, Carsten Hjort (2011) *Hvor normativ må skolen være?* | : Kristensen, Hans Jørgen & Laursen, Per Fibæk (red.) *Gyldendals pædagogik håndbog- otte tilgange til pædagogik*. (s. 333-353). København: Gyldendal. 1 udgave, 1 oplag.

Pedersen, Ove K. (2011) *Konkurrencestaten*. København K: Hans Reitzel forlag. 1. udgave 4. oplag.

Pedersen, Peter Møller & Olesen, Søren Gytz (2000) *Pædagogik i et sociologisk perspektiv*. Viborg: forlaget PUC. 1. udgave 4. oplag.

Rasch-Christensens, Andreas (2013) *Sådan løfter vi læreruddannelsen*. lokaliseret d. 27.03.13 på:

<http://www.information.dk/450872>

Schou, Carsten & Pedersen, Carsten (2006) *Samfundet i pædagogisk arbejde- et sociologisk perspektiv*. København K: Akademisk forlag. 2 udgave.

Statsministeriet (2005) *Statsminister Anders Fogh Rasmussens tale ved Folketingets åbning tirsdag den 4. oktober 2005*. Lokaliseret d. 15.03.13 på:

http://www.stm.dk/_p_7507.html

Statsministeriet (2011), *Et Danmark der står sammen*. Lokaliseret d. 30.12.12 på:

http://stm.dk/publikationer/Et_Danmark_der_staar_sammen_11/Regeringsgrundlag_okt_2011.pdf

Thorndahl, Morten Hansen (2008) *Sociologi ABC*. København Ø. Forlaget Columbus.

Undervisningsministeriet (2012). *Gør en god folkeskole bedre*. Lokaliseret d. 30.12.12 på:

<http://www.uvm.dk/I-fokus/Goer-en-god-skole-bed-re/~media/UVM/Filer/I%20fokus/Tema/Goer%20en%20god%20skole%20bedre/121204%20goer%20en%20god%20skole%20bedre.ashx>

Undervisningsministeriet (1997) *Salamanca erklæring*. lokaliseret d. 11.02.13 på:

www.pub.uvm.dk/1997/salamanca.pdf

Undervisningsministeriet A (2009) *fælles mål 2009- Samfundsfag, faghæfte 5*. Lokaliseret d. 25.02.13 på

http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/~media/Publikationer/2009/Folke/Faelles%20Maal/Filer/Faghaefter/090709_samfund_12.ashx

Undervisningsministeriet B (2009) *fælles mål 2009-Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering, faghæfte 22*. Lokaliseret d. 25.02.13 på:

http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/~media/Publikationer/2009/Folke/Faelles%20Maal/Filer/Faghaefter/090625_uea_06.ashx

Undervisningsministeriet (2012) *Inklusion styrker alle børns udvikling og læring*. lokaliseret d. 30.12.12 på:

<http://www.uvm.dk/Aktuelt/~UVM-DK/Content/News/Udd/Folke/2012/Sep/120907-Inklusion-styrker-alle-boerns-laering-og-udvikling>

Qvortrup, Lars (1998) *Det hyperkomplekse samfund- 14 fortælling om informationssamfundet*. København: Nordisk forlag. 1. udgave, 1. oplag.

14. Bilag

DEN RUMMELIGE SKOLE I KONKURRENCESTATEN

14.1 Interviewguide

Velfærdsstaten

- 1) hvordan vil du i få sætninger du kortfattet skulle definere begrebet inklusion,? Hvilke begreber hører under inklusion?
- 2) hvilke tiltag har i gjort for at fremme inklusion?
- 3) hvorfor prioriteres inklusion som X på en skal på 1 til 5? (se svar på lukkede spørgsmål)
- 4) Er inklusion målbar? Hvordan?
- 5) hvilket menneskesyn ligger bag din inklusions tanke, hvorfor skal vi inkludere?
- 6) hvor mange uden for distriktet har i optaget.

Konkurrencestaten

- 1) Hvordan forstår du kompetence
- 2) Hvilke kompetence mål finder du væsentlige
- 3) Hvad er en verdensborger?
- 4) Hvordan tolker du et mål om danne eleverne til verdensborger? Hvilke kompetencer skal eleverne have for at være verdensborger?
- 5) Hvordan ser du skolen om 10 år? Kunne f.eks. konkretiseres i retning af: begrund.
 - a) Dannelseperspektivet
 - b) Konkurrenceperspektivet
 - c) Inklusionsperspektivet
- 6) betyder det noget at man deler det sådan op?
- 7) hvordan prioritere du klargøring af eleverne til arbejdsmarkedet/ videre uddannelse? Hvilke tiltag? Hvilke tegn ser du? hurtigt

Sammentænkning/ værdikamp

- 1) hvordan kombinere konkurrencetanken med inklusionstanken?
- 2) Ser du noget tegn på en værdikampen mellem inklusion og faglig resultatorientering? Findes den?

3) regeringsgrundlag:

Udsagn: Produktivitet er faldende og derfor er konkurrenceevnen faldet- konkurrenceevne er hvad vi skal leve af i fremtiden. Eleverne skal lærer noget om at hæve produktiviteten og det gør de ikke derfor skal skolen ændres. Hvordan opfatter du dette?

8) Kammeratskabseffekten:

Udsagn: Stærke elever trækker de svage op. Unge fra socialt svage hjem får markant højere karakterer, hvis de har klassekammerater fra mere veluddannede familier. Effekten af klassekammerater kan gå to veje. Børn fra ressourcestærke hjem trækker således hele klassens karakterniveau opad, hvis de ikke bliver for få. Omvendt påvirker andelen af børn fra ressource svage hjem de andres karakterniveau og uddannelse negativt, hvis andelen af børn fra ressource svage hjem overstiger ca. 30 pct.

Hvordan ser du på dette?

14.2 Spørgeskema

Tallene angivet under spørgsmålene er de fire skoleleders svar.

- 1) På en skala fra 1 til 5 hvor 1 er højeste prioritet. Hvor højt prioriteres inklusion på din skole?

1+1+1+1

- 2) På en skala fra 1 til 5 hvor 1 er højeste prioritet. Hvor højt prioriteres kompetence klargøring af eleverne til det internationale arbejdsmarked på din skole?

1+4+4+3.

- 3) På en skala fra 1 til 5 hvor 1 er højeste prioritet. Hvor højt prioriteres at din skole opnår gode resultater i Pisa undersøgelsen?

0+2+4+3

4) På en skala fra 1 til 5 hvor 1 er højeste prioritet. Hvor højt prioriteres elevernes dannelse til verdensborger?

1+3+2+1

14.3 Stefan Herman Kvalifikationer vs. Kompetence.

Fig. 1. To regimer: kvalifikationer vs. kompetencer

KVALIFIKATIONER	KOMPETENCER
Uforgængelighed	Forgængelighed
Sagsforhold	Problem/udfordring
Videnskab	Vidensproduktion
Disciplin (fagligheder)	Trans-disciplinaritet
Uddannelser/Forskning	Lærende organisationer eller læringsmiljøer/aktionsforskning
Undervise/instruktion	Læring/konstruktion
Faglig subjekt-objekt relation	Personlig subjekt-subjekt relation
Kvalifikationer – noget man har	Kompetencer – noget man er
Professioner	Individuelle profiler (personal skill cards)
Virksomheder/institutioner (branche)	Projekter i organisationer
Job/embede (tjenestemanden)	Opgaver (fri agent)
Reproduktion/kumulation	Transformation/innovation
Eksterne instanser (metafysik, historiefilosofi f.eks) (mål)	Socialkonstruktivisme (målles)

14.4 Profilskole U

Følgende udsagn fra skoleleder på skole U, det er de mest relevante udsagn der er transskriberet til benyttelse i analysen. Det er opdelt i to i afsnit, henholdsvis velfærds- og konkurrenceperspektivet. De fulde interviews finde på vedlagt cd, som kan høres som lydfil på en computer.

Velfærdsstaten

Jeg definerer inklusion meget bredt. Jeg tænker inklusion både som dannelse, og et medborger-skabsperspektiv, unges skal kunne dannes til at fungere i vores samfund. Derfor har man brug for at definere hvad er samtiden kendetegnet af? Samtiden er kendetegnet af at man som barn og ung både skal have viden, kompetencer, sociale færdigheder, samarbejds-mæssige færdigheder, man skal kunne indgå i et fællesskab. Derfor afleder Inklusionsbegrebet også en masse andre ting, som får betydning for fagene, for træning af fællesskab og socialkompetence.

Mit menneskesyn inden for inklusion er præget af et humanistisk og demokratisk orienteret menneskesyn, hvor der skal være plads til alle. Man skal føle sig værdifuld som menneske, som en del af et fællesskab. Skolen er et udtryk for det lille samfund i det store samfund og lægge endnu et lag på det globale samfund.

Vi får alle typer af børn, derfor er vores ledelsestilgang, at vi ikke bruger kulturkortet. Vi har også tosproget børn her, men vi tænker mere i ressourcer, og hvad er det for nogle ressourcer børnene kommer med. Vi prøver at møde børn med krav ud fra hvad de kan magte. Vi har forventninger til alle børn, det betyder at vi fejre at børn har forskellige sprog, forskellige kulturbaggrunde, så det bliver ikke gjort til et issue. Det er en universeltilgang og en verdensborgertilgang.

Jeg er barn af reformpædagogikken, derfor er mit ønske at vi fokusere mere på de værdier som demokratisk dannelse og at vi fokusere mere på hvilket samfund vi gerne vil have, og mindre på de økonomiske rammer. Det er nærmeste det der taget over.

Konkurrencestaten

Det er en universeltilgang og en verdensborgertilgang, som vi praktiserer her på skolen. Verdensborger er for mig, den definition Per Kemp benytter i hans bog verdensborger. Vi har stærkt fokus på verdensborger begrebet. Det at kunne være en verdensborger, er en der har et udsyn (...) det undre mig at der ikke er så mange i Danmark der har det udsyn. En verdensborger skal kunne se sit eget land i en verdenssammenhæng. Herudover navigere og rejse i hele verden, kunne være vært for andre der kommer til vores land, være nysgerrig på hvordan man tænker og hvilke kulturer man har i andre lande. Derfor arbejder vi meget undersøgende og problemorienteret i undervisningen. Vi arbejder med eksperimenterende undervisning og lader os inspirer af det globale. Vi har en progression for at arbejde undersøgende og problemorienteret i de små klasser. Hele personalet tog til Norge for at for inspiration til at arbejde undersøgende i undervisningen. Her stiftede vi bekendtskab med en metode der hedder nysgerrig Per. Her lærer børn at undre sig og opstille hypoteser for et problem for hvordan noget kan være, herefter udfører de test forsøg. Den medindlæring der følger af sådan en metode kan være at der er mange svar og at man kun kan konkludere dertil hvor ens viden rækker. Da vi lever i et pluralistisk samfund er vi nød til at få denne tænkning ind i skolen.

Forskellen på viden og kompetence, en kompetence har man når man kan omsætte den viden man har lært sig, og gøre den til sin egen. Dvs. man kommer til syne i et socialt fællesskab ved at bruge den viden man har opsamlet. Når man kan det på et rigtigt højt niveau er man kompetent. Kompetence er en vekselvirkning mellem det sociale og det videns faglige. Under formidlingsdelen er der en masse metodiske overvejelser af eks. Målgruppe etc.

At blive kompetence ved at have opgaver hvor man skal videreformidle, men også reflektere over opgaver.

Jeg synes Danmark er ved at forandre sig til en koncern. Det er lidt en konkurrencestatsudvikling, der er en problemstilling mellem dannelse og medborgerskabsudviklingen. Vi har en new public management der er en nedsivnings effekt der påvirker folkeskolen. Det er en forfærdelig udvikling.

Der mangler en refleksion om hvor vi er på vej hen, også hos politikerne. Man har lavet et glanspapir omkring det hele med eks. Medborgerskab som ideal, for at det lige som lettere kan glide ned at vi er på vej imod en mere økonomisk orienteret stat. Det er vigtigt at forholde sig til økonomien, men jeg savner noget respekt for hvad vi som fagpersoner kan inde for skolens verden. Det er uhyggeligt så meget staten blander sig i skolen. Politikerne blander sig i interventionen vi har som fagpersoner. Det er svært at gøre andet end at synliggøre sine holdninger og synspunkter.

Da jeg ser skolen som det lille samfund i det store er mit ønske for fremtiden skole, at det vil være en mere rummelig og inkluderende skole og at der er respekt for det arbejde der ydes af skolerne. Det er som om at politikerne synes det er guld værd når lærer står bag kateteret og følger tank passer princippet.

Det rum, at blive en del af et velfungerende fællesskab, det er medborgerskab, da de skal kunne overføre det til et arbejdsmarked, da de skal kunne være gode samarbejdspartnere, der kan trække på hinanden og skabe ny viden sammen. Derfor handler det om at lærer metoder til at blive dygtige, og bruge hinanden.

Der er nogle paradoksale værdikampe i vores samfund, som ikke går over om ti år. Da lederskabet af vores land går over. Demokratiet er præget af paradokser og kampe af fortolkningerne, derfor vil kampene ikke holde op om ti år. Det indebærer for mig at som medborgere er det talen, der er den vigtigste handling og det er måden man kommer til syne på i fællesskabet. Derfor er man at synliggøre sine egne holdninger og præge debatten.

Jeg ønsker at skolen skal gå imod en inklusionsskole om 10 år, men der er en decentraliserings tendens, i form af Ranking og konkurrence, det er en styrings mekanisme, der skal skærme vores krav og jeg er bestemt indtryk af at det er ikke vellidt blandt skoleledere. Vi har stadig indflydelsen og har stadig indflydelse for at præge skolen i den rigtige retning. Skolen skal gå ind i Kampen om en værdibaseret skole og gå imod politisk og økonomiskstyring.

Vi må tage alvorligt at eleverne ikke lærer nok og det må vi som skole tage på os, men også kæmpe for vores læringssyn og de kompetencer vi finder væsentlige.

Det er vigtigt at lærer kender til det moderne samfund og kan lave den kritiske analyse- hvad er det for en type viden og kompetence vores elever har brug for i dag. Det kan ske via respekt for det de kan og poste penge i arbejdspladskurser, så hele teamet kommer på kursus.

Når vi har et ressourcensyn på børn når de også at lærer så meget de kan. Det udvikler tolerance at børn med forskellige kapital møder hinanden. Det skaber en respekt mellem børn. Derfor forsøger vi at få øje på det børn kan i stedet for at se hvad de ikke kan.

14.5 Profilskole R

Følgende udsagn fra skoleleder på skole R, det er de mest relevante udsagn der er transskriberet til benyttelse i analysen. Det er opdelt i to i afsnit, henholdsvis velfærds- og konkurrenceperspektivet. De fulde interviews finde på vedlagt cd, som kan høres som lydfil på en computer.

Velfærdsstaten

Inklusionspædagoger og AKT vejledere er blevet ansat i ressourcecenteret for at kunne varetage inklusionsopgaven. Så det er prioriteret højt fra Københavns kommunes side.

Jeg synes det er en fornuftig tanke at inkludere, så mange vi kan, inden for normalrammen, også hvis man tænker i forhold til økonomi. Men også på det menneskelige plan.

Vi skal være her alle sammen, normalbegrebet skal være rummeligt. Jeg mener det skal være bredt, men der er en grænse der hvor prisen er for høj i forhold til gruppen. Hvis omkostningerne i gruppen er for høj i forhold til at inkludere en elev er prisen for høj.

Men vi skal også opdrages til at vi ikke alle sammen skal gør tingene på den samme måde. Derfor opdrager jeg de elever der er her til at behandle hinanden retfærdigt ved at behandle hinanden forskelligt.

Det kommer til at tage et stykke tid inden lærerene kan varetage inklusionsopgaven.

De skal være ordentlige menneske, inden de skal være innovative verdensborgere.

Normalbegrebet skal udvides.

Jeg skal prioriterer inklusion højest, inden vi prioriterer faglighed.

Min første prioritet for eleverne er at de skal være ordentlige mennesker. Det er den vigtigste kompetence. Eller kommer alt andet ikke på. Det betyder ikke at vi ikke stiller krav til dem fagligt.

Konkurrencestaten

Verdensborgeren, har vi en vision at vi godt kunne os at eleverne skal have intersproglige og interkulturelle kompetencer. Intersproglige er ikke kun at de skal have mere sprog, selvom det har engelsk fra første og tysk og fransk fra tredje. Det svarer til at man i gymnasiet, så man i alle fag kan bruge kompetence til bedre f.eks. at kunne oversætte en islandsk tekst i dansk. Men så man kan overfører sproget til noget andet. Så de bliver bedre til at opfange tingene. Nysgerrighed omkring sprog skal kunne summe i alle fag.

Vi tror at engelsk bliver fremtidens arbejdssprog. Hvis vi skal kunne kommunikere på kryds og tværs skal der være et fællessprog.

Min opgave er at klæde børnene på så de kan fungere globalt, både fagligt og socialt. Så intersproglige og interkulturelle betyder at du er åben over for verden. Tør gå ud i verden. Nogen skal have mere i rygsækken, så vi giver dem noget i rygsækken, så de tør.

Vi skal tænke globalisering i alle fag.

At møde andre børn i verden, betyder at man ser andre kulturer og forstå hinanden gennem den faglige viden man præsenterer. Men det gør også at man kigger indad og ser på de værdier vi harer det stadig noget vi kan nikke til, er det stadig noget vi synes er okay. Får en debat om demokrati, hvad er det for en styrer form de andre lever i og får en debat om det.

Vores tanke er at ruste dem til et globalt arbejdsmarked, for hvis vi ikke fylder det lag ud er det synd for dem, så løser vi ikke vores opgave. Da de skal op og præsterer på det niveau.

De elever vi har nu er meget mere europæer end danskere. Hvis en professor er i England vup så tager de til England.

Vi er forpligtet som Københavns internationale profilscole skal vi udbrede bevidstheden om at verden er blevet mindre.

De fysiske grænser mellem lande er blevet bløde, da de multinationale selskaber der styrer.

Vi siger internationalt, som lokalt, nationalt og internationalt.

Man kan godt være international lokalt, bare man har øje for at det er den globale landsby eleverne kommer ud til om 15 år.

Skolen går imod både imod en dannelse, inklusion og konkurrence, da mit håb er at man kan løfte alle tre ting på en skole. Men det kan vi kun hvis vi har en politisk holdning om at uddannelse ikke er en udgift.

Hvis uddannelse er lige for alle, det er både menneskeligt korrekt og økonomisk korrekt at vi inkludere er der ikke en værdikamp mellem inklusion og konkurrence. På den måde har vi lige vilkår, men der må gerne være en sund konkurrence, men det skal ikke være sådan at man ikke opfører sig som et ordenligt menneske.

Åbent ledelsessystem, så vi også er åbent over for erhvervslivet eller kan vi ikke mærke hvad vores opgave er. Men vi skal stadig sætte dagsorden.

Vi italesætter overfor eleverne at når vi er her så er vi på arbejde og når man er på arbejde så har man en hvis form for adfærd, så vær sød ikke at lave på gangen osv. Men vi forsøger at kører det som et drive. Da vores værdigrundlag bygger på medansvar, selvhjulpen hed, trivsel, faglighed globalt. Det skaber ydmyghed over for at være i skole.

Jeg lægger ikke så meget i Ranking.

Hvis familien har det svært kan de blive sendt to dage om ugen på familieskole for at lærer forældre og barnet hvordan man sætter grænser og opfører sig i sociale sammenhænge.

Din opgave som forældre er at gøre dit barn elskværdigt for andre.

Indirekte ved at sige til dem at de er på arbejde, er vi karirer mindet allerede børnehaveklassen. Der er heller ikke noget der hedder at være færdig når man er på arbejde, så er man heller ikke færdig, så går man ned og tager en ny opgave. Vi forventer når de er her at de så bruger tiden på at dygtiggøre sig.

Hvis man hele tiden slår børn i hovedet med karrierer, så ender vi som Japan, med børn der har stress. Men hvis vi holder fast i nysgerrigheden også som voksen, så får vi mere produktive børn. Hvis vi holder fast i nysgerrigheden og kreativiteten. Hvis du ikke ved det så tag ansvar og find svar på det.

Vores fokus er ikke klargøring til arbejdsmarkedet de skal være ordentlige mennesker. De skal være ordentlige menneske, inden de skal være innovative verdensborgere.

EU er ved at harmonisere skolesystemet som et projekt, tror jeg. Jeg tror at vi på et eller andet tidspunkt der vil være primery, sekundary osv. Så lærere grupper kan flytte rundt mellem skolerne i EU. Der bliver en kæmpe kulturdiskussion. Hvad kan vi lærer af hinanden?

14.6 Folkeskole T

Følgende udsagn fra skoleleder på skole T, det er de mest relevante udsagn der er transskriberet til benyttelse i analysen. Det er opdelt i to i afsnit, henholdsvis velfærds- og konkurrenceperspektivet. De fulde interviews finde på vedlagt cd, som kan høres som lydfil på en computer.

Velfærdsstaten

Inklusion er for mig et spørgsmål for mig om at der skal være plads til noget flere børn i skolen end der har været i en lang årrække, børn bliver ekskluderet, der er altid en der er den dårligste. Det har vi i en lang årrække sat et system i gang, der sendte den dårligste ud. for mig er inklusion at vi får ændret dette system, da det ikke er godt for børnene.

Det er godt for normalområdet at se der er mange forskellige måder at være på. Det er for at ændre på børn menneskesyn.

Vi får pengene tilbage i skolen, det er godt for folkeskolen. Man bruger det til at uddanne lærer og få inklusionspædagoger.

Jeg er skide ligeglad med det der Ranking. Men det man kan sige er at jeg ligger i den nederste del af den Ranking, men efter vi har fået det system har vi ophøjet os lidt.

Man kan kun mestre sit eget liv hvis man har en uddannelse man er stolt af. Så man kan forsørge sin familie. Så kan man være stolt af sig selv og sit liv og det giver man videre til sine børn.

Jeg håber vi er på vej hen mod en mere glad skole.

Det ville være en gave at få heldagsskoler. Med fokus på sprog. Skolereformen skal differentieres efter skolernes behov.

Børn har alle for mange skift og de skal minimeres.

Så skal vi opdrage dem til demokrati osv. Man kan ikke alle disse ting hvis man ikke tager en uddannelse. Hvis eleverne er hægtet af, kan man ikke sidde og tale om et ægte demokrati.

Hvis man er kommet derhen at man kan sige, hvor fedt at du har den religion, nej hvor fedt at du er kvinde, det er alle de mennesker der har en uddannelse og har et arbejde. Hvis du er nederst i det sociale hierarki, og ikke har en uddannelse, de mennesker føler ikke de er en del af det danske samfund og så prygler de ned af. Så bliver det til Gud du er jøde, nu er jeg efter dig, ikke at gøre dette kræver overskud. Det er vores pligt at give dem det overskud i kraft af en uddannelse, om man kalder det en verdensborger eller hvad man kalder det, det er jeg ligeglad med.

Konkurrencestaten

Vi har som folkeskole ikke slået til hvis vi ikke giver børn de kompetencer der skal til for at gå på en ungdomsuddannelse. Det ikke i orden at vi ikke har 100 procent af vores børn der bliver i stand til at tage en ungdomsuddannelse, både fagligt og begå sig på en ungdomsuddannelse og arbejdsplads. Man kan ikke sidde i kantinen og råde op.

Skolen er blevet kompetence og kvalifikations givende til videre uddannelse og karriere. Det er vås at sige at vi har en almen dannende funktion. Hvad er almen dannende hvis man ikke kan tage en ungdomsuddannelse, så er man ikke almen dannet og så kan man ikke deltage i et demokrati. Derfor skal vi sikre al alle kan tage en ungdomsuddannelse og sikre os at de kan begå sig i et globalt samfund.

Man kan godt stille krav til børn om at de skal have en videre uddannelse og ikke bare skal være arbejdsløse.

Man er mere specifik i dag på at der er krav om at skolen skal kræve at børnene skal videre uddannes til et arbejdsmarked.

En verdensborger er en der kan begå sig, i nordvest, i København, på Sjælland, I Danmark, i Sverige, i norden og resten af verden. Det er også en der forstår hele systemet med at vi acceptere hinanden på trods, af kulturelle forskelle, etnicitet, køn, religion, og at man kan begå sig i det felt. Det er en høj prioritet på skole T at eleverne får en forståelse af dette.

Skolen vil flytte sig rigtig mange gange, vores udfordring er lige nu at vi skal have nogle unge ud der kan klarer mange flere skift, tage en ungdomsuddannelse, klarer sig ude i verden og være mere

dygtige fagligt, meget mere end de er i dag. Det kan man nok kalde et dannelsesbegreb og vi kan ikke klare os økonomisk, hvis vi ikke lever op til dette.

Det er en katastrofe hvis de man som menneske ikke får en dårlig uddannelse, eksempelvis hvis et bare har haft en dårlig engelsk lærer er det hægtet fuldstændig af. Man skal som lærer bare koncentrere sig om at give eleverne den bedste undervisning, vi skal være oppe på tærne som lærer.

Man skal stille krav og høje forventninger til eleverne så der hele tiden er noget at leve op til for eleverne.

Vi skal bruge hinandens ressourcer som lærer og se hinanden undervisning.

Det er en økonomisk kamp mellem inklusion og konkurrenceskolen og ikke en værdikamp. Den måde vi kan få flere penge er at få eksempelvis ordblinde børn ind i klasserne.

Vi har ca. 80 procent af de ressource på denne skole og der skal en kommunal fordelingspolitik til at løse dette problem.

Hele velfærdssamfundet er super vigtigt, men vi er ved at forlade det lidt. Det er en gave at gå i skole med en masse forskellige børn. Men vi er ved at få en opdelt skole, hvor arkitekt børnene går for sig selv, eller kun lærer og pædagogers børn. Det er syret. De dygtige børn går inde på arkitekt skolerne osv. Det er blevet sådan fordi vi er blevet super individualister. Vi kan godt lide som forældre at spejle os i andre forældre og de kan bedst lide at mine børn leger med de rigtige børn af forældre som mig selv.

Jeg tror ikke at inklusionen på alle skolerne er lige prioriteret. Jeg tror ikke at autister skal inkluderes på prinseskolen.

14.7 Folkeskole B

Følgende udsagn fra skoleleder på skole B, det er de mest relevante udsagn der er transskriberet til benyttelse i analysen. Det er opdelt i to i afsnit, henholdsvis velfærds- og konkurrenceperspektivet. De fulde interviews finde på vedlagt cd, som kan høres som lydfil på en computer.

Velfærdsstaten

Man skal mødes faglighed fra hvor man er.

Inklusion er et fællesskab og her skal alle gadens børn være. Selv de mongole burde være her. Hvorfor skal dit barn ikke gå på distrikt skolen hvis det fødes her? Det er en del af det lokale fæl-

lesskab. Tilbage til landsbytanken, du stjæler ikke fra den du kender, du slår ikke den du kender. Det lokale skal bygges op via inklusion. De fleste der bliver mødt på den anden måde bliver også ordentlige mennesker. Vi skal bare have behandlings tilbud.

Inklusion er en tanke mod velfærdsstaten. Vi skoleledere er med til at definere rigtig meget om den danske kultur, vi er kulturbærere. Jeg tænker i refleksioner og tænker ikke på traditioner.

Vi har fået inklusionspædagoger og trivselen er blevet højnet. For mig hedder det ikke integration, men det hele hedder inklusion. Kultur er ikke noget der er, vi gør kultur.

Konkurrencestaten

Kvalitet, kvalitet, kvalitet. Alle børn skal flyttes. Så det er de samme teknikker vi skal bruge alle steder. Alle børn skal flyttes hverdag. Børn skal lærer noget hver dag. Kvalitet er i form af faglighed.

Pisa er et snævert perspektiv, men det er et af dem og jeg vil gerne se mine resultater i øjne. Jeg er ikke bange for resultater.

Faglighed gør folk stolte.

Man bliver dannet af at være stolt af sin faglighed.

Sprog er en af de vigtigste kompetencer. Det at have flere sprog er en kvalitet, det er ikke et globalt perspektiv.

Kompetence er noget du har fået fat i, du har et værktøj inden for et eller andet. I folkeskolen skal vi give dem den kompetence at de kommer så langt de kan nå inden for det humanistiske, naturvidenskabelige og kreative. Derfra får de en platform, hvad er det så jeg skal ud og blive bedre til så jeg kan få en profession ud af det. Så en kompetence er så man faktisk kan leve af det.

Skolens opgave er at uddanne og danne. For at være fræk, privatskolerne uddanner kun. Da vi som folkeskole har en blandet skare uddanner vi også.

Skolen er mere faglig om ti år. Det bliver en konkurrenceskole på den gode måde, så vi kan overleve.

Det at få et meningsfuldt liv er mit mål med skolen. Det at turde kaste sig ud.

Jeg tænker ikke ret tit på det globale som skoleleder. Det er mere når jeg ser barnet tænker jeg, hold da op han kommer til arbejde i Kina.

Jeg snakker meget om personlighed når jeg snakker om kompetence. Hvad er det eleven kan blive? Der er ikke noget der er bedre end andet at blive.

Jeg tror ikke på verdensborgerskabet, vi skal være lokale borgere.

Verdensborgerperspektivet er mere en inspiration til skolen.

Gør op med alle projekter og vælg to-tre fokuspunkter. Skolen har alt for mange projekter.

Vi glemmer implementeringen. Vi har en masse mål, uden at implementere.

Man bliver afsporet af skæld ud.

Jeg er her for det pædagogiske arbejde som skoleleder. Det er at sparre med lærerene.

Jeg tænker aldrig produktivitet. Det er fællesskabet, det er den følelse der skal bære verden. Vi skal ikke producere os ud af krisen, vi skal producere det rigtige.

Hvis du kan give børn nogle kvalifikationer, kan de også få et arbejde.

Det lille fællesskab skal også bidrage til det store fællesskab. Jeg skal nok også producere nogle elever der kan bidrage til det store. Lige nu har vi alt for kompliceret regler for samfundet. Der skal enkelthed ind i samfundet.

Min målestok er etik og værdighed er det der står øverst..

14.8 CD-ROM med Interviews